

SLOVAN.

Štev. 2.

V Ljubljani, dne 15. januarja.

„Naprej zastava Slave!“

1885.

Odlíkovanje.

Zložil S. Gregorčič.

Mihár je bojni grózni vtíhnil,
Urá, dobljéna zmaga je!
A mnog junák svoj duh izdíhnil
Pod máhljaji sovraga je.

Pač bíl se hrabro vsak kot lev je,
Kdor živ, kdor mrtev tu je zljaj;
Otét, utrjen stol kraljév je,
Otét je doma krasni raj!

In zbére že na bojnem polji
Borilce hrabre gospodár;
Njim, ki junaci so najbolji,
Svetínje zlate daje v dar.

Pripél že vrsti je vojakov
Vladár poguma častni znak:
„Čemú pa znamenja junakov
Ti braniš bórcev se prvák?“

„Nevreden nisem pač odlike,
A dosti vrédniših poznám;
To znamenje častí in díke
Dovoli, kralj, da tistim dam.“

Primigne kralj; — junak pa stópi,
Kjer móž pri móži v krvi spí,
Najbližjemu v mrlíčov trópi
Pripné na prsi znak častí.

„Kar meč, kar strel jih je pomóril,
V tem jednem sem odlíkovál:
Teh slednji manj kot jaz ni stóril,
Več kot mi vsi je žrtvovál!“

Spoštljivo kralj glavó odkrije,
Ž njim vrste vse se odkrijó,
Okó junakom sólze líje,
Po mrtvih bratih jim teko.

Dr. Ivan Zlatoust Pogačar,

bivši knez in vladika ljubljanski.

(Konec.)

Not samostojnega pisatelja se nam kaže dr. Pogačar v svojih cerkvenih govorih, kateri so izšli z naslovom: „Pridige. Govoril Janez Zlatoust Pogačar, doktor bogoslovja, korar stolne cerkve in predsednik knezoškofijske zakonske sodnije. V Ljubljani natisnil Jožef Rud. Milic. 1864. Založil dr. J. Zl. Pogačar.“ V vel. 8°. 424 str. Že iz tega naslova vidimo, da je dr. Pogačar z neumornim delovanjem svojim dospel tudi do višjih častnih služeb. Leta 1851. dne 24. novembra ga imenuje Nj. Veličestvo za stolnega kanonika ljubljanskega; po tem je odvezan profesure in ostanó le pro-

sinodski ekzaminator do leta 1868. Ob jednom je opravljaval več drugih častnih služeb cerkvenega področja, katerih nam ni treba vseh naštevati. Zato so ga mnogokrat prosili, da bi pouzdignil cerkvene slovesnosti s svojo navzočnostjo in nagovorom, čemur je rad ustrezal. In tako je podal našemu slovstvu cerkvenemu omenjeno knjigo, katera je pisana bolj v višjem zlogu.

Vsa literarna in narodna podjetja slovenska je dr. Pogačar blagodušno podpiral. Vsak napredek na polji književnosti naše ga je srčno veselil. Med ustanovniki Matice Slovenske ga nahajamo koj z

začetka, kateri je ostal odbornik do leta 1872., ko nam je bil razkol med „mladimi in starimi“ najbolj razdiral skupno delovanje.

Leto 1864. je prineslo dr. Pogačarju novo čast; bil je 26. junija imenovan za infulovanega dekana stolnega kapitola. Konec istega leta ga pošlje vladika Bartolomej v svojem imenu v Rim, da poroča o vladikovini ljubljanski sv. Očetu ter izroči nabrane milodare. To svoje potovanje je krasno opisal v Zgodnji Danici leta 1865., list 1.—24. Drugič je bival v večnem mestu na željo kardinala Schwarzenberga z vladiko Bartolomejem ob vatikanskem zboru, kjer je bistro spremljal obravnave, katere so zanimale vesoljni svet. Po povratku v Ljubljano je bil meseca julija imenovan za stolnega prošta. — Kot poseben prijatelj mladini je bil dr. Pogačar tudi takrat, ko so se po novi šolski postavi izpremenile razmere med cerkvijo in državo, za energično delovanje na šolskem polju, bržkone spominajoč se reka: *Vigilantibus iura*. Kujanje, polovičarstvo, pasivnost, sploh ona nejedinstvo, katera se je kazala po avstrijskih vladikovinah, imela je slab uspeh, in ta negativna stran govori za Pogačarjeve nazore. Ud deželnega šolskega sveta je vselej zastopal cerkvenoversko stališče.

Njegovo vsestransko, neumorno delovanje je bilo občno znano, tudi Nj. Veličestvu: zato se ni čuditi, da je bil po resignaciji vladike Wisnarja izbran za stolico vladikovine ljubljanske dr. Janez Zlatoust Pogačar. Dne 30. maja 1875. imenovan od cesarja, 10. avgusta preknizovan od papeža, bil je 5. septembra v ljubljanski stolnici posvečen ter umeščen od metropolita dr. Andreja Golmayerja vpricho vladik labodskega, krškega in tržaškega.

Vladikovanje Pogačarjevo je bilo sicer kratko, ker je postal vladika še le v pozni dobi življenja svojega, a vendar jako plodovito. Pokojnik je bil vzgleden višji pastir svoji čredi, katero je učil, delil jej svetotajstva. — Učil je z besedo in pismom duhovnike in ovčice v svojih pastirskih listih, katerih je izdal 14, a pri kanonskih vizitacijah je sam imel nagovore v kljub velikim drugim opravilom in vsemu trudu. Ganljivo je bilo videti častitljivega starčka, kako je celo peš ali jahaje obiskaval najzadnje gorske župnije, katere že pol stoletja ali še nikoli niso videle višjega pastirja v cerkvi svoji. A pokojnik ni samo birmoval po cele ure, temveč on je tudi propovedal, maševal, obhajal, katehezoval, opravljal oficij za pokojnike, imel litanije, večkrat celo po dve vizitaciji na dan opravljal, sprejemal prijazno duhovnike in posvetujake, tu in tam obiskaval znane rodovine. Tako je precenil svoje telesne moči, ki so zmirom bolj pešale, osobito še ko mu je popolnoma oslabil vid, katerega mu tudi zdravniška umetnost ni mogla zboljšati.

Vednostno napredovanje duhovščine mu je bilo jako pri srci; zato je pomnožil nekaj bogoslovnih predmetov, uredil župnijske izpite, uvel pastoralne konferencije, zaukazal znanstvene obravnave o raznih tvarinah; izdajal potrebne nauke, ki bi vse to pospeševali. O vseh plemenitih namerah pokojnega vladike pričajo letniki „Laibacher Diöcesanblatt“, ki je še v drugem oziru znamenit v slovstvu slovenskem, ker je namreč z objavljanjem mnogih slovenskih spisov prvi pokazal pot, kak-

šen naj bi bil vseslovenski bogoslovni znanstven list. In le duhovniki pisatelji bi mogli doseči, da bi bili v kljub nemškemu napisu in „birokratskim naredbam“ (katere se od drugih uradov pošilajo, in, kakor je potreba, duhovstvu objavljajo, in katere sloveniti je jako nevhvaležno delo*) lahko imeli svoj slovenski list. Zato tisti, kateri imajo spretno pero, pa niso nič storili, lahko zdaj trkajo na prsa svoja; kajti sami nasveti ne pomagajo, ampak dejanja. Pokojnik je častno mesto odkazal slovenščini tudi v knezoškofijskem redništvu, ker jo je vanj fakultativno uvel; in le čudno je, kakor se nam pripoveduje, da ona ista duhovščina, ki je že toliko storila za prosep Slovenstva in v ogromni večini sprejela njegov program, ni dosti uradovala v materinščini ter tako v praksi zanikala teorijo. Gospoda, ta vaša strateška napaka se bode še jako maščevala nad vami! Na jedno stran v svojem glasilu „Slovenci“ kličete in zidate, na drugo pa v dejanji podirate. Kje je doslednost!

Pa še jedno in ne malo zaslugo za Slovenstvo nam je zabeležiti, namreč zadevo o II. delu Wolfovega slovarja. O tem je bil leta 1874. v Slovenci, v listih 85. in 86., izpregovoril sam, in če se je v prejšnjih letih stvar le preveč zavlačila, prizadeval si je on kot knez in vladika, da bi se blaga oporoka toliko prej zvršila v čast in korist slovenskemu narodu. Njegova je zasluga, da se je zopet začelo delati in da je že bojda polovica alfabeta ogromne tvarine za tisek pripravljena. Malone bi bili pozabili omeniti še tudi zasluge, kakor se nam verodostojno zatrjuje, ki jo ima pokojni vladika tudi za „Duhovno Pastirstvo“, katerega dva dela sta že prišla na svetlo; kajti pokojnik si je znal poiskati moža, sposobnega za jednako delo ter mu je dal nalog zvršiti ga. In tako dobi slovensko slovstvo lepo znanstveno bogoslovno knjigo ter se s tem dokaže, da je tudi za višje stroke naš jezik popolnoma sposoben, in je le zlobnost nevednikov, ki mu zavirajo pot v naše srednje šole ter kratijo njegove naravske pravice.

Daleč je bil znan pokojnik kot prijatelj znanosti in umetnosti ter je to tudi dokazal dejanjski z denarnimi žrtvami. Svojo rezidencijo, letovišča, ekonomska poslopja je vsa popravil, da jedno uprav kneževski prenovil, tako da je to tudi stolnemu mestu ljubljanskemu v kras in ponos. Neestetične hleve tik stolnice je dal podreti in v porazumu z mestnim zborom prostor za škofijo ob cerkvi lepo uravnati ter z nasadi olepšati, tako da bi, menimo, smelo slovensko mestno načelnništvo ovekovečiti njegovo ime ter prostoru med stolnico in Ljubljano dati ime na pr. Pogačarjev trg.

Obseg našega lista nam ne dopušča še obširnejše popisavati njegovega delovanja v strogo duhovskem, karitatnem, humanitatnem oziru. Častite bralce opozarjamo le na njegov životopis v Kresu, IV. lista 3. in 4., kateri smo mestoma tudi mi porabili. O njegovih privatnih zadevah, o njegovi pobožnosti, nam ni treba govoriti, ker take stvari vsak človek ureja s svojim srcem in svojo vestjo, in kar se tu in tam komu zdi napaka ali slabost, pokazalo bi se mu, ako bi poznaval vse dotične

* Katerega bi se pa prečastiti knezovladski konzistorijat vendar ne smel ustrašiti. Opomnja uredništva.

nagibe in uplive, v drugi luči, in zgol človeško, domače vedenje itak ni za javnost.

S temi vrsticami in s sliko smo hoteli tudi v svojem listu postaviti hvaležen spomenik vrlemu sinu matere Slovenije. Le prezgodaj (dne 25. januarja 1884.)

ga je neizprosna smrt pokosila ter položila v rakev stolnice ljubljanske, kateri kras je bil — vladika dr. Janez Zlatoust Pogačar. Takih narodnjakov, takih domoljubov, takih vladik — takih uzornih mož naj Slovenstvu še obilno podeli milostno nebó!

Janez Solnce.

Zgodovinska novela. — Spisal dr. Ivan Tavčar.

(Dalje.)

II.

Bilo je kake štiri tedne po poroki Janeza Solnce. Krasno jutro poznega poletja je objemalo belo Ljubljano. Ni se kazalo megle na jasnem obnebj in solnce je imelo še prav prijetno in občutno moč. Dasi je bilo obilo viteštva v belem mestu, bila sta o ranem jutru samo dva jezdeca v prostorni deželni jezdarnici. Dolgo, leseno to poslopje je stalo nekako na tistem mestu, kjer čepi sedaj naše deželno nemško gledališče. Po visoki strehi je fifetala neštevilna tolpa vrabičev ter glasno kričala. Pred glavnim uhodom, na sprednji strani, slonela sta dva deželnik: stanov strežaja, oblečena v rumeno in modro barvo ter zaspano zrla na trg in na vicdomska vrata, kjer se je lahko vsak trenotek prikazal ta ali oni veliki gospod. Na gradu, v tako imenovanem piskalčevem zvoniku je bilo ravnokar sedem odzvonilo, v znamenje, kako je nekdanj turški krvoločni pes brezuspešno naskakoval krščansko to mesto!

V jezdarnici sta bila tedaj samo dva jezdeca. In še ta dva sta leno jezdarila na okrog ter dovoljevala, da sta konja po lastni volji svoji premikavala kopita po peščeni areni. Jezdeca sta se razločevala po starosti in po obleki ter bila videti tudi po značaji različna. Starejši je nosil krog vrata nekak kolar: to je pričevalo, da je služabnik svete cerkve in ne posvetni vitez, kar bi bil morda kdo sklepal po drugi opravi. Snel je bil klobuk z glave ter ga držal navzdol ob konjevem trebuhu. Tik njega je skakal velik, kodrasti pes ter se metal kvišku proti klobuku v gospodarjevi roki. Ko je ob priliki pograbil z belimi zobmi po klobuku širokih okrajih, dejal je gosgod: „V kot Seladon! Sedaj nimam časa za te!“

In pes jo je v hipu pobral k steni, v kot, ter z bistrimi pogledi od ondot zasledoval svojega gospodarja, na okrog jezdečega.

Drugi jezdec je bil prav mlad, bilo mu je morda komaj osemnajst do devetnajst let. Ali o vsi svoji mladosti je bil vendar opravljen, kakor bi ravnokar hotel planiti v tolpo sovražnikov, v najhujše klanje! Pod nosom se mu še ni kazalo najmanjše znamenje moške brade; ali navzlic temu je nosil ob strani na močnem jermenu težak meč, ki je s svojim velikim držajem napravil groze in smrti utis. Glavo si je bil zavil v temno železno čelado, ki se je tako tesno prijemale, da se je videlo iz dalje, kakor bi bil mladi naš vitez brez las! Dasi je to pokrivalo bilo pregrozno vojaško, bil je obraz, ki se je skrival pod njim, vendar prav miroljuben, in

črni kodri, ki so se izpod rjavega železa usivali na rame dajali so nekaj dekliškega temu obrazu. Navzlic bojni opravi, v kateri je tičal; navzlic močnemu oklepu, pod katerim je sopel z nekako težavo, in navzlic velikanskim ostrogam, ki so mu tičale ob petah, naš junak ni napravil vojaškega utisa. Povsod mu je silil človek „miru in sprave“ na dan!

Ta „orjak“ je jezdil torej ob strani duhovnika ter z veliko, udano spoštljivostjo obračal proti njemu svoj z železom obvit obraz.

„Vi torej, prečastiti gospod protonotar,“ vprašal je ravno v tistem hipu, ne verujete, „da se nahaja v zakladih narave nekaka „tinktura“, ki izpremina vsakovrstne kovine v čisto zlato?“

„Nemogoče ni!“ odgovori protonotar doktor Janez Ljudevit Schönleben, „in ako hoče naš Bog, ki je ustvaril vse, nastane tudi taka tinktura. Moje mnenje pa je, da bi bilo potem slabše na zemlji! Mnogo zlatá, mnogo pregrehe! Ergo je Bog ni ustvaril te tinkture, ker ni hotel pomnožiti pregrehe ter ne za vedno postaviti v sredo slabotnega človeštva tistega zlatega teleta, okrog katerega je že izvoljeno ljudstvo v puščavi plesalo. To je moje mnenje, mi liber baro!“

„Velečastiti gospod protonotar!“ izdihne mladi baron, „moja vednost je revna, in s teološko sveto vašo učenostjo se ne predrznem boriti! Preponižno pa vendar menim, da so v skrivnostih ustvarjenega sveta, ki so samo podoba skrivnosti našega svetega Boga, (katerega častim iz vsega srca!) tudi tiste moči, katere bi skuhale naj je po „koncentrovani ekstrakciji“ naj je po kaki drugi poti, čisto zlato in pa — kamen philosophorum!“

„Bog nam v svoji modrosti ni odkril vseh skrivnosti,“ odgovori protonotar „in če naj nam po njegovi visoki volji kaj skritega ostane, ostalo nam bode to skrito do konca človeških dni! Tu nam ne pomaga nikaka „chimia“!“

Rahel smeh se je prikazal na resnem lici učenega gospoda.

„Vi tedaj tudi ne verujete, gospod protonotar,“ vpraša baron živo, da se daje iz naravnih prikazni tolmačiti temna prihodnost naša? Vi ne verujete, da se iz besed, ki se dado zložiti iz črk mojega ali vašega imena, daje sklepati na moje ali vaše lastnosti? O vsem tem mi je pravil star žid, ki sem ga na svojem potovanji v starem Bambergu obiskal lansko leto. Odkril mi je

različna arcana, in sam sem kriv, če mi ni vse ostalo v pregrešni moji glavi!“

Protonotar Schönleben se je lahko zasmejal.

„Pokažite mi svojo vednost, mi liber baro!“ dejal je dobrovoljno, „odkrijte mi svojo skrivnost!“

„Ali naj vzamem jako častito vaše ime?“ vpraša oni z radostjo.

„Ne mojega, ne vašega imena! Saj so vam znane moje lastnosti, in vaše meni!“

„Tudi prav! Ali katero ime naj vzamem?“

„Vzemimo preuzvišeno ime presvetlega vladarja!“

„Leopoldus!“ usklikne mladi vitez ter se ponosno dvigne v sedlu. Bilo je to ime, ki je tedaj naukuševalo vsako plemenitaško srcé; tedaj, ko so stanovi in vsi udani podložniki koprneli na prihod ljubljenega vladarja.

„Radoveden sem!“ in doktor Schönleben ustavi svojega konja. Tudi mladi baron stori tako.

„Leopoldus!“ usklikne še jedenkrat. Nekaj časa premišljuje potem, kako bi se sestavile besede iz črk, katere so v imenu cesarjevem. Končno izpregovori kipeče:

„Pello duos! Dva bode podrl v prah in prisilil v pobeg. Z jedne strani mu kaže zobé ošabni Galec, po naših zemljah hlepeč! Na drugi strani pa razteza penasti goltanec krutosrčni Turčin! Ali oba bode naš Leopoldus potolkel, kakor je potolkel Jozuva Moabičana in Gateje! Pello duos!“

„Bene!“ pohvali ga Schönleben, „in upajmo, da se uresniči to vaše prorokovanje! No,“ dostavi potem, čutivši, da hoče vitez še govoriti, „ali vam še teče vir proroštva?“

„Sol de lupo! Pobil bode posebno Osmana, tega volka tracijskega, ki že toliko stolet sesa kri iz matere Evrope ter teptá po svetih gredicah svetega krščanstva! Ali najvišjemu našemu gospodu pa bode od tega volka izšla slava, solncu jednaka!“

„Pristavite še tretje!“ reče Schönleben, „in potem se rad klanjam vaši vedi, ki mi je bila do sedaj neznana!“

„Vivas Leopoldus! Duplo sole! Na njegovi duši se žarita dve solnci, svetu v strmenje! Prvo, svetlo solnce je cesarska njegova modrost; drugo in od prvega še bolj žareče pa je njegova milost, njegova „clementia“, njegova neskončna ljubezen, ki objema vse nas! Zategadelj vidíte, prečastiti gospod protonotar, da je božja previdnost vsakemu rojenemu bitju že v ime ulila nekaj temne prihodnosti. Kdor je učen, raztolmačil si bode marsikaj že iz imena samega, kar se potem v prihodnosti uresniči! To ni samo domišljija, to je nekaj tiste skrivnosti, ki po božji volji deluje povsod okrog nas, v najmanjšem prahu, kakor tudi v mogočni, v nebo kipeči skalini!“

(Dalje pihodnjič.)

Večérne pesmi.

(Česki zložil Vítězslav Hálek, prevél Č.)

I.

U molknil sam gručja je,
In listek jedva diše;
In tiček sanja krasen sen
Na tiho, vedno tiše.

Na nebu vzšlo je mnogo zvezd,
Povsod je tako voljno;
Le v prsih teh je tak tesno,
In srce je tak bolno.

U zvončkah cvétov pisanih
Se bela rósa zbira
Moj Bog, in rósa tudi mi
V oči mojé prodira.

II.

U molknem sè zahtévanji,
Katera v duši nosim,
Le da ostane petje mi,
Tegà, moj Bog, te prosim

Če vzameš meni petja dar —
Pa nečem dalje žiti;
Če mi za petje srečo daš —
Jaz nečem srečen biti!

III.

P recésto zdi se meni tó,
Ko stisnem te do sebe,
Da radi mene v svétu si,
A jaz, da radi tebe.

Hoditi v svétu lahko ni
Ter póti ne zgrešiti;
Vender največja sreča je,
Na srečo drúgu žiti.

Ima li svojo krono kralj,
In Bog nebesa svoje;
Ima li tič ponladnji gaj,
Imam jaz srce tvoje.

IV.

Za dolgo časa molčal sem
Takó ko skala pusta,
Vender le jeden tvoj poljub,
Razvezal mi je usta.

Ta bil je kakor majev dež
Na zemljo usahmélo:
Zdaj v duši sladke pesni spet
Rastó mi prav vesélo.

Da si umrla, sanjal sem;
Čul sem, da so zvonili
In na okrog stokali vsi
Ter vroče solze líli.

Postlali ti prekrasno so!
Na grob ti kamen dali;
Da nanj naj bi napisal stih,
Uljudno mi dejáli.

Ljudjé, ljudjé vi kámeni,
To srce mi vzemíte,
In česar nisem še zapél,
V ta kamen urežíte!

Ljubezen moja vam je laž,
In laž beseda bila —
Mordà vam plošča kámena
Bo lepše govorila.

Iz sazavskih letopisov.

Zgodovinski roman. — Češki spisal Václav Beneš Třebizský, poslovenil —l—r.

(Dalje.)

Lačna bodeta, oče," opomni tiho Blanka.
„Le idi, idi in se ne oziraj nazaj. Taki begunci mnogo vedo in morejo škodovati. Češke jate so zažgale takrat našo vas; saj veš. Pogorelo nam je stanovanje in notri je zgorela tvoja babica. Malone da imam željo poslati za njima pušico.

V tem je prišlo do obeh oprod nekoliko mož: med njimi sta bila dva menih: dolga začrnela obleka in zgrnena kapuce so že izdajale od daleč njiju stan. Druga dva sta bila na las podobna starcu in njegovemu mlademu drugu. Imela sta ravno tako irhaste jopiče, oske hlače in golenice do pet prevezane z jermeni. Pušice s tuli so jima visele ob plečih, sama pa sta se opirala na grčaste palice, od spodaj dobro okovane. Šla sta nekoliko korakov za menihoma, gledajoča v dolino, katera se je pred njima raztezala v neizmerno daljavo. Bila je to že Italija — Lombardsko. O tej razkošni zemlji sta že toliko slišala doma od strica Holate in zato sta tako strmeče gledala v krasno pogrneno planjavo, da bi si vse zapomnila in bi tudi onadva mogla doma povedati kaj o laški deželi.

Starejši menih — mogel jih je imeti okolo petdeset — nosil je na rami velik križ. Bil je na pol bos in iz stopal mu je že tekla kri. Noga se mu je semtertje spodtaknila, kedar je zadel ob kako ostrino.

Križ je delalo zares dleto umeteljsko in Križanega roka umeteljnikova. Zdele se je resnično, da je na tem lesu razpeto mrtvo telo z udrtimi očmi in na obrazu z izrazom Morane. Na golih rokah njegovih je bilo videti, kakor da bi se vzdigavale začrnele žile.

Po lici menihovem je tekel pot, kaplja za kapljo. Kako čudo tudi! Breme teškega križa je nosil na ramah on jedini sem iz Češke. Pomagati ni mu smel nikdo. In to vse za pokoro, ker je v navzočnosti vladike položil kralju na glavo krono. Razsrjeni Kozma mu je hotel vzeti tudi opatsko palico, češ, da je predrzno segal v prava vladicina. Sreča je bila, da je Božetoh, slovanski opat na Sazavi, bil ljubimec kralja Vratislava, in da je plemstvo rado imelo dobrotljivega duhovnika. Da bi bil pa vsaj nekoliko kaznovan za svoj prestop, ukaže mu Kozma, naj brez tuje pomoči izdolbe križ, na križi v človeški velikosti Rešenika in za pokoro naj ga nosi na na svojih ramah do Rima.

Menih se je pokoril povelju vladicinemu brez ugovarjanja; v rezbarstvu in slikarstvu je bil umetnik nedosežen, tako da so mu potem dali v večer spomin in slavo ime patrijarha prisposablajoče umetnosti v naši domovini.

Mlajši drug je semtertje pogledal usmiljeno opata, a ni prerušil tihote niti s krepkejšim vzdihom. Kostanjevi lasje so se mu vili kakor venec okolo senc in sivomodre oči so dajale obličju mladega redovnika podobo, katera se je jako razlikovala od črt obličja opatovega.

„Ste li kaj opravili?“ vpraša opat Holato, postavi in usedši se na skalo, katere z mahom obrasli del je mohl na cesto.

„Opravili, prečastiti oče! ali tako, kakor sem ti rekel in vedno pravim. Kdor ne uboga izkušenih mož, naj pa potem pripisuje samemu sebi.“

„Že zopet si nevoljen!“

„Kdo pa naj tudi ne bode nevoljen? Bil sem že trikrat v Italiji in sam kraljevič Konrad me je povpraševal za svet; naj mi pri tej priči duša iz prsi izleti in se ugnezdi v to le mrho tu, če ne govorim resnice.“

„Saj sem te pa tudi zato s seboj vzela, ker si že trikrat bil v Italiji.“

„In vender me nečeš ubogati! Med lombardskimi gorjanci smo; pod streho nas nočejo in samostan je še daleč od tod.“

„Saj si vender stari korenjak in nekaj preneseš.“

„Seveda prenese in pri tem bom proklinal vso noč.“

„Mi pa bodemo molili za te.“

Holata se ugrizne v spodnjo ustnico, nekaj zamrmra in se vrže v travo.

„Tri dni že nisem jedel in ne pil in vender sem to prestal, zato pa tudi ne pojdemo v dolino in ostanemo tu. Tem zlomkom v vasi ne verujem. — Glej, oče! nekoga orla je ustrelil Strachota in zato, da je Lahu obvaroval čredo jagnjet, vrgel mu je prihuljenec vinar pod nogo.“

„Res, takega človeka še sam nisem nikdar videl,“ čudi se opat. „Vender te Holata ni učil zastonj loka napenjati,“ dostavi tako pokojno, kakor bi sedel doma v sobici in ročno dolbel z dletom po lipovem lesu.

Starec si zasuče bele brke in pogleda po sodrugih, če so čuli pohvalo njegovo iz ust opatovih.

„Tudi bi nam ne bilo treba tu biti, pravim vam,“ in prikima z glavo. „Zakaj me nisi ubogal, prečastiti opat! Hudobna maščevalna krv so ti Italijani. Ravno v teh krajih, zdi se mi, da smo se z njimi rovali. Deset let je, deset let in v takem času človek mnogokaj pozabi. Spodaj je bila tudi vas, za nami gore in nad gorami mesec. Na levi pa se je vspenjala visoka stena sivih skal.“

Dokler je Holata govoril, gledal je Strachota doli proti vasi; ali po črnooki gorjanki ni bilo niti sledu več. Samo zvonci čred, vračajočih se domu s pašnikov, klenkali so v dolino.

Mladi menih je sedel molče poleg opata. Njega sivo oko se je zagledalo v pisano okočico, katero je večerna zarja oblila z očarovalnim svitom izza vrhov belih gor.

„Kakšen je ta napis na skali pod tem starim omanim križem?“

S tem vprašanjem se obrne stari opat k mlademu menihu, čegar oči so bile obrnene na bližnjo skalo, v katero je bilo usekanih nekaj besedi.“

„Vicemil Kvilicki. — Pokoj njegovi duši. 1081,“ bral je mladi redovnik s tresočim se glasom. — — — „Brat moj!“ zakliče čez trenotek in zgrudivši se na zaraslo gomilo objame jo z obema rokama.

„Brat moj!“ razlegalo se je po rebri v večkratnem odmevu, kakor da bi v dolini žalopolni izdih bilo ponavljalo več glasov.

„Kako da? — Vicemil Kvilicki?“ izdihne starec in ustane; pozabil je, da ne bode danes večer jedel in da je sklenil celo noč kleti.

„Pokoj njegovi duši!“ izpregovori opat in sklene roki, da bi molil.

Oprode snamejo lahke čepice in nikdo ne izpregovori pred, dokler se opat ne prekriza.

„Tu smo se bili z Lahi najpreje in Vicemil je padel prvi. Ali vender je nekoliko teh zavratnih sovražnikov posekal z mečem. „Tudi jaz imam od tod spomin,“ pravi Holata, in pokaže z roko na obličje, na katerem se je še vedno poznala globoka proga. „Saj smo pa zato tem ničvrednikom tudi odplačali. Morali smo za nje trpeti tudi nedolžni. Povsod je zapovedaval Vyprecht pleniti in hiše zažigati.“

„Morali ste tedaj tudi tod! Po takem nismo zašli. Rad prespim noč pod milim nebom. Noči so baje v Italiji krasnejše, kakor pri nas dnevi,“ pristavi opat.

„Toda mi, oče! takrat nismo iskali samostana,“ zamrmra Holata. „Nas Čehe so uvrstili v prednjo vrsto, da bi jim delali pot. — Nemci in Lahi — jednaka druhal. Kaj smo za to dobili, da se je nas od tristo izbranih vojniki ene češke vojske vrnilo le sedem? Tri četrтинke jih je vzela kuga, za druge pa so Lahi skrbeli. Mi smo povsod morali prvi biti: na rimskih okopih najprevi: jaz takoj za Vyprechtom. Za slavo rodne zemlje se rada bojuje češka pest in z radostjo umira verni Čeh. Vicemil Kvilicki se je tudi bojeval za slavo rodne zemlje in za nje slavo je umrl. Bodi tedaj ponosen, ti oče, da imaš takega brata!“ pravil je mlademu menihu starec.

Redovnik je ležal na zaraslem grobu. Glava mu je počivala v travi, kakor da bi poslušal, kaj mu pove ta

mehka travica, kateri je tihotno šepetal večerni vetrič v mrtvem telesu, globoko v zemlji trohnečem.

„Bořivoj z Viprechtom sta ga pokopala, jaz pa sem naredil križ, otesal skalo in mlad duhovnik je urezal v njo besede. Čndim se, da nisem tega spomenika takoj opazil. Ali deset let je deset let in v teh človek marsikaj pozabi in mnogo ran se zaceli.“

Starec utihne. Vedno je še držal čepico v rokah in vedno še zrl doli po dolini.

Kolikokrat je že vse to doma povedal! Kdor je poznaval Holato na Sazavi, vedel je to, in najrajše ga je poslušal mladi menih. Saj je bratu izkopal z mečem grob, postavil nanj križ in obtesal skalo, da je mogel Bořivoj vanjo napisati spomin, kdo tu leži, ako bi kedaj zopet tu češke jate šle s cesarjem proti upornim mestom italijanskim.

„Orla si bodemo spekli; dobra divjačina je to za prazen želodec.“

Po teh besedah napravi Holata ogenj; oskube ujedo vzame z mečem iz nje drob ter jo počne peči.

„Ali ste videli, da bi bil Strachota danes skoro za črnimi očmi zblaznel?“ začne veselo govoriti starec. „Skoro bi mi bil ušel doli za njimi. Kaj ne, ti golo-bradi dečko?“

Strachota je počival nekoliko korakov dalje v travi. V mladi glavi mu je tičalo vedno dekle s črnejšimi lasmi, kakor orlovi peruti z začrnelim obrazom in alabastrovina vratom. Še le glasni smeh oprod ga zdrami iz poluspanja.

„Hočeš li tu ostati, ostani v božjem imenu. Pri tem Lahu lahko tudi snubiš hčer. Očarala te je tako že. Saj sem ti pravil, da se ne oziraj za njo. — In vi se tudi varujte. Človek potem ne vidi, ne sliši in hodi kakor mokra kokoš. Te črne oči!“

Holata obrne po tem orla z mečem na stran. Že je počel cvreti in starcu so se po divjačini že sline cedile.

Opat se usede k mlademu menihu na grob.

(Dalje prihodnjič.)

Književno poročilo.

I.

Letopis Matice Slovenske za leto 1884.

Uredil Evgen Lah.

63⁹: „revolucijonarna“. Ker brez te besede ne moremo biti, naj bode: „revolucijska“. — 64¹: „knezovi“. Od samostavnika: knez je pridevnik samo: „knežji“ ali pa „knežev“. Oblika: knezov je baš tako napačna, kakor da bi rekli: Podgorolcov sosed namesto: Podgorelčev sosed. — 64¹⁰: „zagotovljala“, prav: „zagotavljala“. — 66¹: „generaladjutant“; pisatelj je menda hotel povedati: generalni adjutant, kajti general-adjutant je adjutant, kateri je general. — 66¹³: „avtoriteta“; želel bi, da se piše: „avtoritata“, kakor: fakultata, univerzitata itd., torej so ti samostavniki ženskega spola. — 67²⁶: „organični“,

prav: „organski“, kakor se tudi nahaja na nekaterih mestih. — 68¹⁷: „odrasten“, tu je jedino prav: „odrasel“. — 68⁴¹: „barbarična“, prav: „barbarska“. — 74³: „po srečki“, tiskarska napaka: „po sreči“. — 74²¹: „z dvemi tretjinami“: dvojina je: „z dvema tretjinama“. — 81²²: „ne zmatrajoč jo za lastno“, mora biti roditelj „je“, še boljše pa bi bilo, da rabimo namesto besede: „lasten“: „svoj“. — 82²⁶: „v slučajih smrti“: im Todesfälle; besede „slučaj“ tukaj prav nič ni potreba. Slovenec bi rekel: kader kdo umrje, o smrti. — 83⁴³: „poetično“, prav: „pojetski“. Navika je sila velika: takisto je težko izpodriniti stare

oblike, a pridobiti veljavo novim. Mimogrede: želeti bi bilo, da tudi zavržemo stare oblike: epičen, liričen, dramatičen, in pišimo pravilno: epski, lirski, dramski. — 86³²: „rojeva“: „raja“; poroditi: porajati. — 86³³: „kučno disciplino“; mi pravimo: kočja, Hrvat pa: „kuća“. — 86⁴²: „pavperizem“; brez te besede bi lahko živeli, saj to ni terminus technicus. — 87²⁰: „agam“; dajalnik množine je: „agam“. — 95¹: „zadostuje“: od glagola: zadostiti je nedovršna oblika: zadoščati. — 100⁴⁰: „izpraznena“, mora biti: „izpražnjena“, ker je ta oblika nastala: izprazni-ena, izpraznjena, izpražnjena. — 100⁴²: „k večjemu, prav: z večine, ponajveč. Kakor se vidi, polni smo nemškega duha. — 104³⁶: „do gotove meje“: to bi Nemec rekel: bis zu einer fertigen Grenze; nemška beseda: gewiss znači: neki-a-o, torej: „do neke meje“. Takisto se ne sme pisati: „gotov človek“, ampak: neki človek, kajti: gotov človek znači: ein fertiger Mensch. Isti pisatelj je tudi pisal (105³⁴): „za gotove namene“, itd. Take zmote bi moral urednik popraviti. — 106²⁰: „zamorejo“, prav: „morejo“. — 107⁴: „minulih“: minolih“. — 108²¹: v visokoomikani Nemčiji“. Za besedo „hochgebildet“ ima Slovenec: jako omikan, in s tem ravno to izraža, kar Nemec z besedo: hochgebildet. Ali pa če hočete, recimo: „veleomikan“. — 110¹⁰: Stavek: Najbolj nam ugaja agrarni zistem, kakeršnega so si ustvarili Amerikanci: namesto: „kakeršnega“ mora biti: „kakeršen“ po znanem pravilu. Jednakih zmot je še več.

Odprimo še kje drugje knjigo, morebiti še ujamemo, ali ne „muho“, ampak „slona“. Naš svet namreč misli, da se sme pisati tako in tako: zatorej je nehvaležno delo vsakega jezikoslovca, kateri se bori za lepšo pisavo, ker se večina vendar ne ozira na nauke njegove znanosti.

221⁷: „z otroci“, prav: „z otroki“. — 221²³: „staviti vprašanje“: Slovenec naj piše: „vprašati“, kakor: „predlagati“, a ne: „predlog staviti“. — 225⁵: „okamenene ostanke“, prav: „okamenele ostanke“ po znanem pravilu. — 223¹⁸: „k tlem priraščene“, prav: „k tlom prirasle“. 224³¹: „nazivlja“, od glagola: nazivati je prezent: nazivam, nazivaš, naziva itd., kakor pozivati: pozivam; samo od glagola: pozivljati, mogel bi biti prezent: pozivljam, kakor pozdravljati: pozdravljam itd. 224³³: „smatrajo“, prav: „zmatrajo“. — 225⁴¹: „javnocvetk“, prav: „javnocvetek“. — 227³³: „rudeče“, prav: „rdeče“. — 230³⁰: „kemičnih“: „kemijskih“. — 231²⁰: „zdolbljene“, dolbsti je glagol prve vrste, zatorej: „zdolbene“. 232¹⁷: „fiziologičnemu“, prav: „fizijološkemu“ ali pa: fizijologijskemu“. — 235²⁰: „rujavkasto“: „rjavkasto“, 247²³: „višnjjevo baziljko se dobiva od mehikanskega in tudi na antilske otoke presajenega drevesa“. Ta stavek nam jasno priča, da je pisatelj imel v mislih **nemški** stavek, ki si ga je potem v nemškem duhu poslovenil, kajti pravilno se vendar mora pisati: „višnjjava baziljka se dobiva od mehikanskega“, ali pa: višnjavo baziljko dobivamo od mehikanskega“

— 248⁴: „očistjene“, prav je samo: „očiščene“ po znanem pravilu. — 248¹¹: „uvel“ je pri nas še neznan srbska beseda; znači: pogoj. — 249²⁴: „Schwendenerovi“: tu je treba pisati: Schwendenerjevi, kakor: „Mohorjevi“, a ne: „Mohorovi“. — 252³⁰: Oglejmo si stavek: „Trdna in dolga vlakna se dobivajo od v botaniškem obziru konopljam sorodnih kopriv“. Dva predloga zaporedoma ne moreta stati, zato se mora ta stavek tako preurediti: „Trdna in dolga vlakna se dobivajo od kopriv, v botanskem obziru konopljam sorodnih“. Dasi se nisem namenil pretresavati stavkov, vendar ne morem izpustiti še jednega stavka, kateri ima isto napako, kažočo, da je pisatelj svoj stavek zasukal po nemškem jeziku, kjer dva predloga lahko drug za drugim stojita. Nikakor n¹ torej prav, kakor piše pisatelj 272²²: „ter z ob jednem konci proti drugemu koncu utenjajočimi se gomolji“. — Sploh bi rad opozoril pisatelje, kateri se ne pečajo radi mnogo s slovnico, naj gledajo na to, da jim ne bodo enklitike na prvem mestu stavka. N. pr. (253³⁶): „Če se govori o rastlinah za predivo, se ne sme spustiti bombaževca“, prav bi bilo: „Če govorimo o rastlinah (če človek govori) za predivo, ne smemo izpustiti bombaževca (ne sme se izpustiti bombaževca.)“ — 256⁹: „šterlečo“, prav: „štrlečo“. — 256³⁹: „marini“: mi imamo: „mornarico“. — 261²³: „v pljučah“: „v pljučih“. — 262¹⁰: „novič“, prav: „novič“. — 264¹⁵: „v podonavskih deželah“; potem 264¹³: „iz Podonavine: pisati se mora: Dunav, podunavski, Podunavina (kakor: Posavina), a ne: Donav (die Donau). — 265¹¹: „živé skoro izključljivo od riža“; prav je: živim o kruhu, a ne: živim od kruha, torej: živim o riži. — 271⁵: „deloma: theils znači: nekoliko, nekaj. — 271⁵²: „visokočislan“ je baš tako napačno, kakor: visokoomikan, kar sem že prej omenil.

Toda dovolj! Nisem se bil namenil podajati vseh nedostatkov, kar jih ima knjiga v uredniškem pogledu, kajti s pregledavanjem vse knjige bi nakopičil gradiva, kolikor ga ne more prinašati „Slovan“, kateri ima tudi druge namene. Tako sem n. pr. zamolčal, da nisem vselej našel razločevanja perfektivnih in imperfektivnih glagolov; toda tega nisem omenil niti z besedico, ker se je o tem že mnogo pisalo, ali, kakor se vidi, zastoj, torej bi tudi moj trud bil bržkone brezuspešen. Sploh pa mislim, da mi ni treba še posebe zagotavljati, da s temi opomnjami nisem ocenjal vsebine: narobe, če bi to hotel, mogel bi mnogo lepega poročati bralcem „Slovanovim“. S temi vrsticami sem hotel samo pokazati, da bi tudi letos, kakor prejšnja leta, moral imeti Letopis urednika, kateri bi nam popravljaval slovnične zmote, da se ne bi vsaj pri našem prvem slovstvenem zavodu grešilo tako jako zoper vsa slovnična pravila, kakor n. pr. v „Kmetovalci“. Ako bodo tedaj te vrstice imele vsaj toliko uspeha, da bode v prihodnje jezik Matice Slovenske knjig lepši in pravilnejši, potem mislim, da bode imel od tega koristi jezik slovenski in — matičnjaki. Daj Bog, da se to zgodi!

Anton Trstenjak.

Naše slike.

Tržaška okoličanka.

Od leta do leta se izgublja bolj narodna noša med Slovenci. Izdelki domače obrtnosti so se morali umakniti tovarniškimi in namesto karakteristične nekdanje obleke je prišla sedaj malone povsod že v navado neka zmes oprave, katera ni niti mestna niti kmečka in na kateri bi zastoj iskali ukusa in lepote. Le malo je krajev na Slovenskem, kjer bi se bila narodna noša ohranila še čista. Bela Krajina, Ziljska dolina, Gorenja Istra in tržaška okolica imajo še ženstvo, katero se zvesto drži starih šeg in stare noše; moštvo se je tudi tod že izprevrglo. — Ako bi bilo do nas soditi, katera ženska noša na Slovenskem je najlepša, izrekli bi se za ono tržaških okoličank. Prav večje izbrane z večine narodne barve, katerih pa tržaške okoličanke rabijo le toliko, da njihova obleka ni očesu nikdar preobtežena ž njimi, razlikujejo jih ugodno od Ziljank, katere pri izberi in našivavanji barev niso jednako srečne. Sicer je pa tudi kroj obleke in pa način, kako si tržaške okoličanke znajo s pečami ali robci obvezavati čedne svoje glavice, tak, da še ugodnejše pouzdiguje lepo vitko rast slovenskih okoličank in krasne duhovite izraze njihovih obrazov.

Tržaška okoličanka.

Bohinjsko jezero.

Dobre tri četrt ure potem, ko čila Savica prihiti na rob visokih skal in bobni čez nje v globino, dosežejo njene vode obširno kotlino, v kateri se z drugimi manjšimi studenčki in dotoki iz okrožnih gor družijo v prelepo bohinjsko jezero. Krog in krog obkrožene od visokih gor in strmih pečin s ponosnim Triglavom v ozadju, je bohinjsko jezero tako veličastno, da bodeš o pogledu na prekrasni ta kotiček narave nehote ostrmel in da ti bodo pobožni, uzvišeni čuti napolnili trepetajočo dušo.

In če stojiš na bregu njegovem poleg cerkvice sv. Janeza Krstnika, tam kjer Savica že kot precejšnja reka teče iz njega, ter gledaš po mirni gladini njegovi, ali se ne bodeš spomnil nesrečnega Črtomirja, kako je po junaškem, a neuspešnem boji za svobodo in po prednikih svojih podedovano vero stal uničen in potrtn na bregu bohinjskega jezera in kako je v njega globoke vode utopil po sprejetji Kristove vere poslednje upe do zemeljske sreče? — — — — —

In ali se ne bodeš na krasnem tem kraji med visokimi slovenskimi gorami domislil še vedno resničnih pesnikovih besed, da: „Ječé pod teškim jarmom sini Slave“ in da „Le tujcem sreče svit se v Kranji žari, Ošabno nosjo ti po konci glave!“

Tedaj pa te bode to zabolelo v srce in sklenil bodeš, da to ne more, da to ne smé vedno tako ostati. In naudušen za svoj rod in dom, poln najlepših sklepov in nakar dela in požrtvovanja željen, vrnil se bodeš med brate in soborilce svoje.

Kamorkoli pogledamo po slovanskem svetu, povsod vidimo prirodne krasote, katere nam je Bog podaril in za katere se

še zdaj mora boriti Slovan, da si jih ohrani. Vse te krasote bi radi vsaj v slikah pokazali bralcem svojim. Kdo še ni na pr. nič slišal o visoki Tatri, o tem najlepšem delu vsega karpatskega pogorja: o ti visoki Tatri, katera je bila toliko vredna, da jo je po nedogledni ravnini ogrski prebivajoči Madžar uzel celo v grb svoj? Goste megle objemajo navadno njene vrhunce, in Slovaki, kateri prebivajo pod Tatro, pravijo, da je srečen tisti potnik, kateri je je videl vso jasno in vedro, kajti tožna slovanska gora zakriva obličje svoje, da je ne vidi svet, da se ona plače! Tu so na Tatri krasna jezera, tu je svetovnoznana ledena jama, in mi bodemo častite bralce seznanili tudi s tem delom slovanskega sveta.

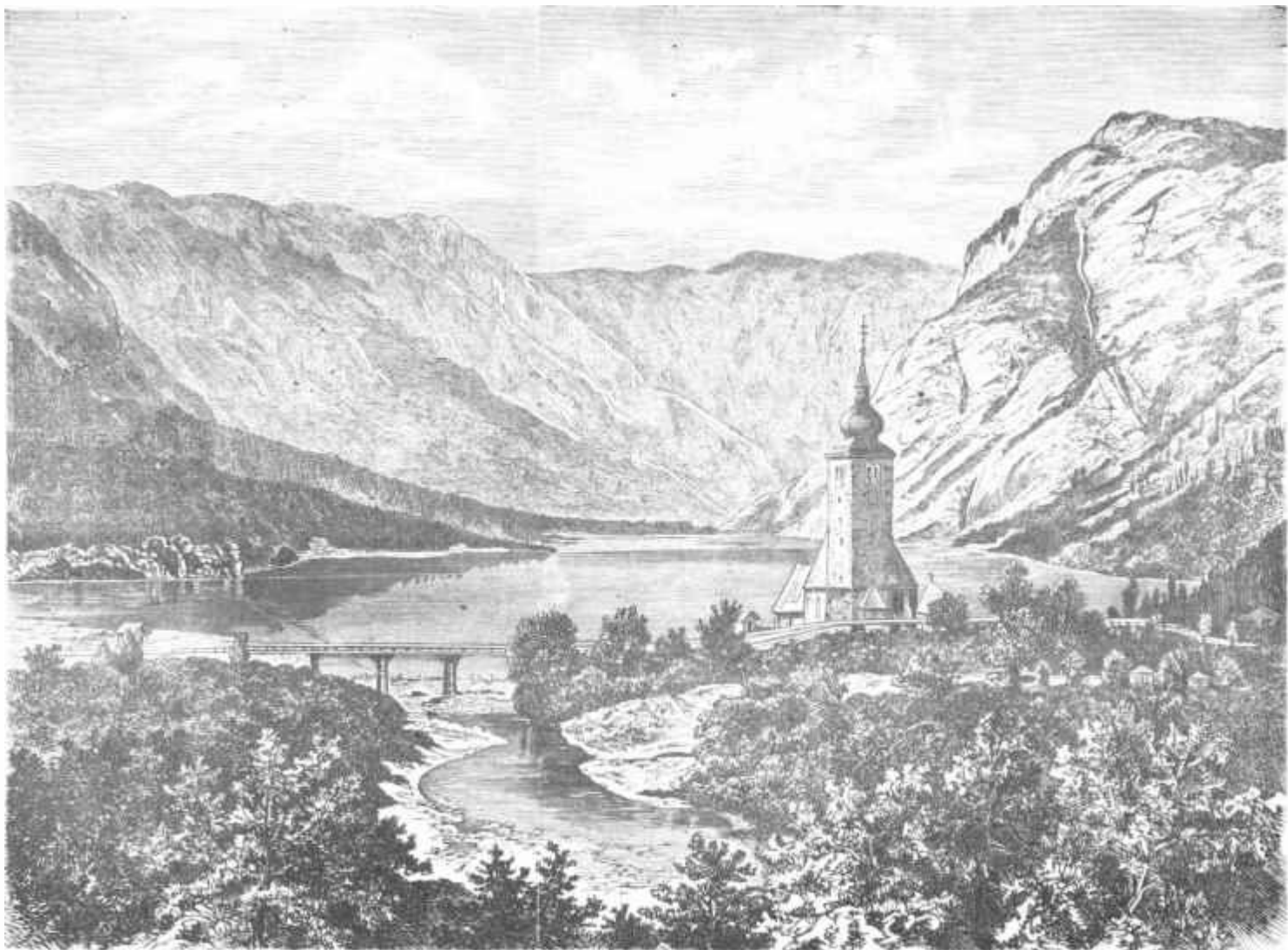
Taki so ti Nemci!

I.

Popačeni in k vsaki infamiji radovoljno pripravljeni značaj naše nemške klike se je razvil v popolni svoji podlosti ravno sedaj, ko si je eskomptne družbe ravnatelj, Zenari, ogoljufavši občinstvo za lepo število tisočakov, s smrtonosno svinčenko razbil črepinjo ter z bliskom svojega strela razsvetlil brezupno stanje omenjenega denarnega zavoda! V hipu se je pretrgalo zagrinjalo, za katerim smo menili, da tiči sposobnost, zaupljivost, poštenost, delavnost, varčnost, in Bog zna

Mi bi o celi zadevi ne bili pisali uvodnega članka, ker se nam smili ubogo občinstvo, ki bode sedaj tepeno zaradi pregreh, katere je zakrivila mala tolpa nevednikov, in pa tisti ravnatelj, ki se je s samokresom odtegnil svetovni pravici! Ali nesramno postopanje nemške klike nas je na to prisililo!

Odkar je žurnalist Šuklje navzlic energičnim pritiskom gospoda Schwarza, — ki je tedaj morda še vedno v veri živel, da so razmere v Kranjski isto take kot v turški

Bohinjsko jezero.

kaka čednost, o kateri se nam je tolikokrat na uho trobilo, da je last jedino le Nemcem v deželi. Poprej, ko so se z ulogami plačevale visoke dividende, popevalo se je o eskomptni družbi, da more tak zavod ustanoviti in voditi samo nemška inteligencija, nemška pridnost, nemška bistrournost. Ali sedaj vemo, da nevednost, lenoba, brezvestnost, sleparstvo, malomarnost še nikjer niso praznovale tako divjega bakanala, kakor ravno v prostorih nemškega denarnega zavoda ljubljanskega, ki se je sedaj porušil, kakor se poruši ilnato poslopje, če ga voda izpodkoplje na vseh mestih.

Bosni — propal pri volitvi v mestni zastop ljubljanski, pričel je ta jedini slovenski „šolnik“ proti omenjenemu zastopu skrivno in očitno rovati, tako da je bilo videti, da se na odličnem mestu tisti najbolj prikupi, ki ljubljanskega mesta zastopu najrobatejše zabavlja! Ali zabavljanje „Ljubljanskega Lista“ mestnemu zastopu ljubljanskemu, kakor mnogim drugim, ki jih je politični loncovez in urednik omenjenega vladnega lista počastil z napadi, nikakor ni moglo škoditi niti časti, niti zaupanju, ki ga je užival, ter ga še uživa pri svojih volilcih. Zategadelj je mestni zastop ljubljanski brez vse nevarnosti za dobro svoje ime lahko molčal,

dasi se je nanj tako pogostoma usipala toča oficijoznih tirad! Vender pa je po pisarjenji vladnega težaka prišlo nekako „v modo“, o vsaki in najmanjši priliki metati polena na mestni naš zastop, kakor ubogo to mestno ni moglo doživeti hujšega udarca, nego ga je doživelo tisti dan, ko je profesor Šuklje navzlic višji in najvišji protekciji moral kopita odnesti iz mestne ljubljanske hiše! To kričanje je posebno ugajalo nemški klikki, ki je vsikdar z velikim veseljem pisala pojasnila k opazkam vladnega časopisa, naglaševaje, da mora stanje mestne administracije biti pač prav brezupno, ako celo vladni narodnjaki tako ostro pišejo o nji. Tudi sedaj, ko se je porušila eskomptna družba v Ljubljani, videlo se je nemški klikki umestno, napraviti naskok na mestni zastop ljubljanski.

Mi vsi še sedaj čutimo grozo, ki je pretresala ljubljansko mesto, ko se je pričela govorica o slabem stanju eskomptnega zavoda! Nikomur ni bilo tajno, da so pri kreditnem tem zavodu upleteni mnogobrojni trgovci, in da ležé v banke portfelji akcepti različnih podjetnikov, o katerih se do tedaj nikomur sanjalo ni, da delujejo skoraj s samim - - kreditom. Naglašati se mora, da so bili v prvi vrsti engažovani možje, ki so jih od nekdanj s ponosom prištevali k nemškemu „kapitalu“ v deželi! Z jedno besedo, izkazalo se je, da bi kreditni zavod, o katerem govorimo,

za sabo potegnil ne samo obilo firm ljubljanskih, temveč tudi mnogo malih trgovcev po deželi. Govorilo se je, da je trg ljubljanski popolnoma uničen in da se majajo stare, imovite hiše, o katerih se je vedno in splošno menilo, da imajo denarja na ostajanje. Hotela je nastati splošna panika, in povsod so ustajali črni pesimisti, govoreč, da se bodo konkurzi kakor dež ulili čez mesto in deželo. Na drugi strani pa se je poudarjalo, da bi se nesreča dala odvrniti, ako bi se eskomptnemu zavodu dalo časa, da bi počasi in previdno iztirjal svoje menice in da bi polagoma zvršil svojo likvidacijo.

V tem splošnem hrupu se je izprožila misel, da bi morda mogoče bilo bolni banki z denarjem mestnega posojila v pomoč priskočiti ter tako odvrniti katastrofo, katera bi morala smrtno zadeti blagostanje mesta ljubljanskega. Naglaševalo se je, da mesto ničesar ne riskuje in da bo sploh vse rešeno, če se le jez napravi proti paniki, katera se brez pravega uzroka v pričetku v takih krizah prikazuje ter je časih nevarnejša od krize same! — V prihodnji številki hočemo pretresati, je li pregreha v resnici bila tako grozna, če je mestni zastop stvar v pretres vzela, in ali je ta zastop v istini zaslužil, da se je v zadevi eskomptne družbe perfidno in časti žaleče napadal po organih naše nemške in nemčurske klike?

K odnošajem na Hrvaškem.

Iz peresa hrvaškega pisatelja.

(Dalje.)

Ko so se hrvaški stanovni koncem preteklega stoletja tesno združili z Madžarji, bili so zares previdni. Kakor da so slutili to, kar se je skoro potem zgodilo.

Rešili so se nevarnosti od Nemcev, — da jim pa zopet po padu Napolejona in „Ilirije“ zapreti: ali zapretila jim je nevarnost od Madžarjev tem večja, ker so se ti začeli bahati, da so jih oni rešili nevarnosti od Nemcev. Že leta 1825. so zahtevali vseobčno rabo madžarskega jezika. Ta da se ima rabiti v vseh uradih, tudi hrvaških, in učiti v vseh šolah, tudi hrvaških! Hrvati da so rojeni Ogri, a Hrvaška podjarmljeni del krone Sv. Števana. Na svojo stran so dobili tudi Hrvatov, takšnih, kateri so se še spominali poskusov ponemčevanja; kateri so se bali, da bi se isti zopet ponovili: katerim je bila dražja Pešta, nego Dunaj; kateri so govorili, da z Madžarji lažje obranijo „horvatsko“ ime in „horvatsko“ konstitucijo. Med takimi Hrvati, prijaznimi Madžarjem, Madžaroni, opazujemo posebno plemiče, razmerno največ Turopoljcev, kateri so bili po vojski z Mongoli in Tatarji zadobili vsi plemstvo in kateri so sedaj hoteli imeti glas v zboru, kakor vsi drugi plemenitniki ter tako nadglasiti voljo naroda. Njih množini in uplivu ter podpori, katero so imeli od Madžarjev, ima se pripisati, da je županija zagrebška bila madžaronska. Kakšnih „Horvatov“ je bilo med njimi, vidi se iz tega, da so ne-

kateri njih v samem Zagrebu govorili madžarski in da so zahtevali, naj se iz kraljevskega naslova izbriše ime Dalmacije, Hrvaške in Slavonije, ker da so ta imena že v imenu Ogrske. Nje so Madžarji v svojem zboru posebno zagovarjali (tudi „svobodoumni“ Ljudevit Košut je zahteval, da morajo vsi Turopoljci imeti glas v hrvaškem zboru). Hrvaški niso priznavali nikake pravice. Hrvaški zbor jim je bil županijska skupščina. Madžarski jezik ima vladati v uradih in v šolah. Grbi in pečati imajo biti vsi madžarski.

Tako Madžarji že do 1848. in na začetku istega leta. A ko je začela meseca februarja v Parizu revolucija ter so oni dobili svoj državni zbor v Pešti, svoje ministerstvo, neodvisno od avstrijske vlade, svojo narodno vojsko, potem so še hujše besnili proti Hrvatom. Hrvaško so res imeli za županijo madžarsko, a Košut je v svoji ošabnosti vprašal: „Kje je Hrvaška, ne morem je najti na karti“.

Hrvaška mu je skoro pokazala, kje je in kaj more, kader je jedina — samo da ni tega pokazala v svojo korist.

Prvih napadov na svoje svetinje od Madžarjev niso Hrvati v zborih odbijali z zadostnim naudušenjem. Ali ko se je po Gaji in njegovih pristaših, po „Ilirih“, bolj gojil in razvijal „ilirski“ jezik, tem več naudušenja so dobivali tudi v zborih. O Madžarjih in o njih jeziku

na Hrvaškem nečejo ni slišati. Rajši izstopijo iz skupnega zbora, nego da bi sprejeli madžarski jezik za svoje zemlje, ter skrbe rajši za svoje pravice in za svoj blagor sami in skupno, brez Madžarjev, a skupaj z ostalimi brati. Oni hočejo združiti vse svoje zemlje, tudi slovenske. Toda kolikor so se oni bolj jačili, toliko so Madžarji proti njim bolj besnili. Hauliku so uzeli namestništvo banske časti, a Hallerja so imenovali za bana. Za Hallerja se je uvela stroga cenzura proti vsem ilirskim spisom. Vse, kar ni bilo Madžarjem po godu, vse se je konfiskovalo. In isto narodno tiskarno so hoteli zapreti. Volitve so se vršile pod bajoneti. V Zagrebu (l. 1845.) pred banskim dvorom in v njem, kjer je bila skupščina, bilo je vse polno vojakov. Po skupščini se je streljalo na „narodnjake“ ni dolžne ni krive. Na njih lese so dali njih somišljeniki napisati: „Danas meni, sutra tebi“, a na zadnjem: „O Bože, krv naša Tvu osvetu čeka“.

In maščevala se je, vsaj nad Madžarji.

Haller je moral bežati. Začelo se je svobodnejše dihati. Pri volitvah ni bilo pritiska. Madžaroni so povsod propali. Narodnjaki so imeli svoje večine v županijskih skupščinah in v zboru. Že leta 1847. so odločili, da se ima narodni jezik uvesti v šole in urade namesto latinskega, poprej običajnega, ali madžarskega, kateri so hoteli v onih časih uvesti. V njem so izvolili svoje može tudi za skupni zbor. V skupnem zboru so branili „iliri“ dobro svoj jezik, ali državno pravo hrvaško so hote ali ne hote zanemarjali. Kraljestvo hrvaško so imenovali „pridružene kraljevine“: Madžarjem so pravili: „bratinski narod“.

Že pred februarjsko revolucijo in za naslednjega razsajanja madžarskega so klicali Hrvati v svojih skupščinah svoje poslance na skupnem zboru, naj se vrnejo domov ter naj pri kralju iščejo pomoči. Po tej revoluciji je bil ta glas vse močnejši in so res šli poslanci hrvaški na Dunaj izraziti kralju svoje želje. A želeli so, naj se njihova država združi in naj bode samostojna ter naj se imenuje domačin, Jelačić, za bana. Kralj, kateri je

bil izgubil vso moč pri Madžarjih, sprejel jih je lepo in jim izpolnil zadnjo željo, to je, imenoval je Jelačića za bana. Temu imenovanju se je veselil narod tudi v Bosni in Hercegovini, kjer so pričakovali, da jih osvobodi Turkov, pa tudi v Bački in Banatu, kjer se je želelo združenje s Hrvaško. V banovini ni bilo veselju ne konca ne kraja. Javno so se zažigale madžarske slovnice, slike ogrskega palatina; vse, kar je bilo madžarskega. V zboru, kateri je bil sklical Jelačić proti posebni volji kralja, na katerega so bili v tem času uplivali Madžarji proti Hrvatom, nečejo Hrvati ni slišati o kakih skupnih interesih z Madžarji. Oni zahtevajo svojo ustavo. Hočejo imeti svoj državni svet s predsednikom banom, imenovanim od kralja. Želé, da se Bačka in Banat, Koroška, Kranjska in Štajarska, Gorica in Istra združi s Hrvaško.

Ban potuje h kralju, ali ga ta, podšuntan od Madžarjev, nelepo sprejme. Na tožbe banove proti Madžarjem, odgovarja mu, da bode on nesporazume izmed Madžarjev in Hrvatov odpravil. Jelačić, vrnivši se domov, zvedel je, da mu je kralj uzel bansko čast. To ga je gorko peklo temveč, ker je videl, v kaki nevarnosti pred Madžarji je kralj in narod. Na svojo roko, razžaljen od kralja in proti volji kraljevi, zbira vojsko ter se pod geslom „Što Bog dade i sreća junačka“, odpoti preko Drave — „za kralja in narod . . .“

Čaj na književnem, Jelačić na bojnem polju, najimenitnejša sta moža one dobe na Hrvaškem. Odpravila sta pomadžarjanje, pretrgala sta vse vezi, katere so vezale Hrvate na Madžarje, obranila sta kralja in dvor proti Madžarjem, ali svojega naroda — čegar kri je tekla na potoke, čegar cvet je izginil v vojski, čegar tisoč in tisoč udov se je črno obleklo — nista rešila . . .

Ustava, l. 1848. za celo monarkijo proglašena, bila je skoro potem preklicana tudi na Hrvaškem, in uveden absolutizem — Bachov —, tudi na Hrvaškem, menda hujši, kakor kje drugje; vsekakor tem neznosnejši, ker je bil prvi v življenji celokupnega naroda hrvaškega.

(Dalje prihodnjic.)

Pogled po slovanskem svetu.

Slovenske dežele.

Naši bralci se bodo strmeče povpraševali, kje je ostala naslovna slika današnji številki. Za ravnanje njihovo naznanjamo jim, da jo bode tretja številka že zopet imela a — nekoliko izpremenjeno. Spodtikala se je namreč ob njo visoka c. k. deželna vlada, zakaj — sodili bodo lahko sami, ko dobé v roke tretjo številko.

Pesniku Simonu Gregorčiču je poslal podžupan ljubljanski in obče čislani rodoljub naš, g. Vaso Petričič, v imenu „Zabavnega večera“ jako lepo pismo, polno spoštovanja. To pismo podajemo vse častitim bralcem svojim. Glasi se:

Velecenjeni gospod!

Pisatelj, narodnjaki in odlični meščani ljubljanski, zbrani dne 3. t. m. pri prvem „Zabavnem večeru“ v

ljubljski čitalnici, pooblastili so me, naznaniti Vam, da smo na napominanem „Zabavnem večeru“ sklenili jednoglasno z ozirom na premmoge zasluge Vaše za slovenski narod, pozdraviti Vas prav udano in Vam izraziti neomejeno ljubezen in spoštovanje svoje. Posebno mi je čast, da se smem ob jednom kot podžupan ljubljanski udano pokloniti Vašemu geniju, kličeč Vam v imenu „Zabavnega večera“ in mesta ljubljanskega: Naj Vas nam Bog ohrani še mnogo mnogo let na čast in slavo milemu narodu našemu!

V Ljubljani, dne 4. januarja 1885.

Z odličnim spoštovanjem

Vaso Petričič,

predsednik „Zabavnega večera“ in podžupan ljubljanski.

Kako časti našega Simona Gregorčiča vladika J. J. Strossmayer, priča nam naslednje pismo, katero je pisal našemu pesniku. To pismo se glasi:

Velecenjeni moj prijatelj!

Hvala Vam lepa za krasni dar (Poezije, ur.) in za še krasnejše, ako mogoče, pismo, katero ste mi poslali. Spoštovani moj brate v Jezusu! Ljubimo narod svoj. Ljubezen do roda svojega je Bog sam usadil v srce človeško, a Jezus posvetil na drevesu križa s svojo krasno zadnjo molitvijo. Ljubimo narod svoj, delajmo zanj, ker je razven ostalega tudi zategadelj naše ljubezni in našega požrtvovanja vreden, ker je od starih do današnjih časov pravi mučenik. Posebno mi Slovenci in Hrvati združimo se v prosvetnih težnjah svojih, ne bi li se s tem ojačili? — Vi moj prijatelj! zares božestvene misli in božestvena čustva v nebeški jezik skladate in narodu svojemu posvečujete. Bog Vas blagoslovi! Jako ljubo mi bode, ako Vas še za življenje svojega osebno srečam, da Vam ustno izrečem: kako Vas spoštujem in ljubim. Z bratovsko ljubeznijo.

Srečno novo leto!

Djakovo, 27. decembra 1884.

Vaš prijatelj Strossmayer.

Vsekakor mora priznati vsak Slovenec, da je Ivan Lapažnik jako marljiv in požrtvovalen pisatelj. Sam pravi v uvodu, da mu Matica Slovenska ni mogla založiti knjige: zato je tem večje hvale vredno, da je storil jedini mož, česar ni mogel storiti zavod. Še pred božičem nam je izdal knjigo svojo: „Politična in kulturna zgodovina štajarskih Slovencev“, katero nam je že prej obetal. Razveselil nas je z njo, ker nam res podaja to, kar nam naših knjig ne naznanja, zato jo najtopleje priporočamo Slovence in upamo, da ne bode zavednega Slovenca, kateri si je ne bi omislil. O knjigi sami, 310 strani obsežni, bomo izpregovorili o priliki: zdaj le toliko pristavljamo, da se dobiva v vsaki bukvarni v Ljubljani po 1 gld. in 20 kr.

Z lepim delecem je obogatil slovstvo naše profesor J. Maru: „Jezičnik“ njegov, kateri nama razlaga: Knjigo slovensko v XVIII. veku, prišel je ravnokar na svetlo. Tudi o tem delu smo se namenili izpregovoriti katero besedo v jedni prihodnjih števil: zategadelj omenimo danes samo toliko, da se dobiva v Ljubljani zvezek po 60 krajevarjev, s poštnino vred pa po 65 krajevarjev.

Maticarjem na znanje. Takoj po božičnih praznikih so se pričele razpošlati društvene knjige za leto 1884. Udje dobé troje knjig, namreč: „Letopis“ za l. 1884, „Črtice duševnega žitka štajarskih Slovencev“ in „Lovčeve zapiske“. Il. del, z oddajo knjig letošnjega leta se bo, kakor se godi to pri družbi sv. Mohorja, pobirala od društvenikov tudi udnina za prihodnje leto, da bode odbor mogel vzdrževati red v izdavanju knjig. O ti priliki se slovensko občinstvo opozarja tudi na bogato maticino književno zalogo iz društvenih knjig, katerim se je kupna cena znatno znižala, posebno na „Spomenik“, katerega hrani Matica še do 500 izvodov in kateremu se je kupnina tudi znižala.

Fran Zakrajšek oglašja, da bode izdal zbirko svojih pesni z naslovom: „Lira in cvetje“.

Davorin Nemanič, profesor na pazin-skem gimnaziju, imenovan je za ravnatelja gimnazija v Sarajevu.

„Dolenjske Novice“, katere so začele izhajati o novem letu, zaslužujejo po vsi pravici, da si jih omisli vsaka kmečka hiša. Kar se tiče gradiva in urejanja, moramo „Dolenjske Novice“ odkritosrčno pohvaliti ter jih ljudstvu, kateremu so v prvi vrsti namenjene v omiko in pouk, najtopleje priporočiti.

Ravnokar je prišel na svetlo „Ljudske knji-žnice“ prvi snopič iz zaloge Leonove v Mariboru. Novo

podjetje smo že prej veselo pozdravili in to veselje nam je še povečal ravnokar došli prvi snopič. Prvi snopič nam je prinesel Landsteinerjevo povest: „Mladi Ludis“, ki jo je prosto poslovenil J. S. Gombarov. Ker nam je došlo delce ravno, ko se je že začela tiskati ta številka, to ga nismo mogli prebrati, da bi izrekli svoje misli o prelogi. Vender nam bode dovoljeno, da še g. izdajatelju nekaj omenimo, kar smo mu že prej povedali, to pa zopet samo zategadelj, ker nam je g. izdajatelj obečal, da bode njegova knjižnica prihajala med Slovence v lepem, pravilnem jeziku. Omenili smo namreč, naj bi svojo knjižnico krstil: „Narodno knjižnico, ker beseda: „Ljudski znači: „tudi“. Ako g. izdajatelj ni hotel nam verovati, da je samo tako prav, to bi se on bil lahko prepričal dosle, da smo mu dobro svetovali, in bi se lahko z mirno dašo ognil nepravilnemu izrazu. Navzlic vsemu temu priporočamo „Ljudsko knjižnico“ vsem, zlasti zategadelj, ker nam je v prvem snopiči podal povest v prelogi znani in spretni pisatelj J. S. Gombarov.

Ravnokar so izšli „Pobožni vzdih“, latinska maša za sopran, alt, tenor in bas z dolanim spremljanjem na orglah, uglasbil č. Avgust Armin Leban, c. kr. učitelj na vadnici v Gorici.

Ta maša je zložena v jedino splošno ugajajočem narodnocerkvenem duhu, in bolj kakor katero drugo glasbeno delo Avgusta Lebana kaže, da je imel prerano umrl skladatelj res „gorki čut in lep melodijski talent“, kakor se je o njem izrazil sam slavni glasbeni kritik profesor Dr. Ed. Hauslick. Glede harmonizacije v tej maši piše znani glasbenik g. Danilo Pajgel to le: „Harmonizacija je na kakih mestih mestih naravnost drzna, a po vsem pravilna ter kaže, s kakšno lahkoto je Avgust Leban premagaval harmonijske zapreke brez škode lepoglasja. Maša je vredna, da jo pridno izvajemo.“

Knjigo prodaje izdajatelj g. Janko Leban, učitelj v Lokvi, (Corgnale, via Divača) po 1 gld.

O ljubljanski krajski hranilnici se trosijo čudne vesti po mestu, kar se tiče zidanja deželnega muzeja! Znano je, da je ta stavba že sedaj pogoltnila celih 200 000 goldinarjev, tako, da bode ta moralna dežela in hranilnica poseči v blagajno, če se hoče dobiti hram, posvečen zvestobi do cesarske hiše in pa slavi naše dežele. Neverjetno, ali vender se govori, da se hranilnica brani izplačati kak daljši donesek, dokler se ji ne dovoli nemška osnovna šola v Ljubljani. Mi za danes samo beložimo, da se to govori po mestu, ter pričakujemo, da bode hranilnica takoj oprovrgla pripovedovanja, katera bi ji — ako bi se opirala na resničnost — bila v veliko sramoto. Menimo, da gospodje v hranilničnem ravnateljstvu še niso padli tako nisko, da bi jim bila udanost in zvestoba do najvišje vladarske hiše manjše vrednosti, nego pa nemška osnovna šola, za katero bode že c. kr. deželni šolski svet skrbel! Prosimo pojasnila! Vsekakor pa je čudno, da se pri muzeji sedaj čisto nič ne dela: ustavilo so se na primer mizarška in druga dela, ki se dajo po zimi dognati. Pri krajski stavbeni družbi vlada zategadelj melankolična resignacija!

Skupil jo je! Gospod profesor Francek Veli-kanski, tudi energični imenovan, jedini in prvi politik slovenski, ki se še sedaj zvija pod težko pestjo gospoda barona Conrada, ter nikakor ne more preboleti usodne ministrove brec, katera ga je iz blatnih ulic ljubljanskih vrgla čez kamniške planine na trdi tlak pred dunajskim akademijskim gimnazijem, porabil je zadnje trenutke smešnega življenja v slovenski domovini, da je — ker si ni upal izliti srda nad ministrom, ki ga je zlasal, kakor je profesor Francek Velikanski nekdanj lasal mladino po šolskih klopih — vso jezo izlil nad radikalc, kakor da bi bili ti zakrivali, da genijalni Francek nima zmožnosti za šolskega nadzornika! Taki ljudje imajo samo z

radikalcem pogum; z ministrom in drugimi velikimi gospodi pa so kakor krotke ovčice, ki z roke zobljejo ter ti ližejo pest, če si jih tudi tolkel ž njo! Zategadelj se je Francek energični pred ministrom stisnil v kot ter se potem zakadil v nas radikalce, češ, sedaj bodete pa vi radikalci, rusofili itd. plačali račun za barona Conrada, kateri je bil tako slep, da ni opazil v meni tistega duševnega velikana, o katerem sem prepričan, da živi, diha in dela v meni! In grozno nas je razmesaril! Jeden mu je Falstaf, debelotrebušnik, drugi Schwächlich, tretji Bullenkalb! Francek Velikanski je tedaj dokazal z znano „bistrostjo“, da so vsi tepci v dramah velikega Angleža bili — slovenski radikalci! Prijatelji so nas drezali, naj kaj odgovorimo, in so nas spominali na imenitnega španskega viteza, na njega slugo in na živinče, katero je moralo nositi tega slugo, ter trdili, da bi se ta „trojica“ krasno dala porabiti za primeren odgovor! Ali mi smo rajši molčali, češ, mož je padel z visočine v globočino, in gotovo ga boli vse telo, če tudi ima Leonida Korka lastnosti! Smilil se je nam in dasi nas je pokušal oglodati, dejali smo: le glodaj, saj so ti izbili zobe, in to, kar še imaš v čeljustih, so škrbine, ki nam

tako ne morejo preglodati kože! In „odlični politik“ je glodal, a mi smo molčali. Ker pa z glodanjem ni mogel doseči naš tožni junak, to je dosegel s prav navadno — denunciacijo! Ovajal je — tako mimogrede v uvodnem članku — svojega tovariša v Gorici, da se je med vrstami dalo čitati: „visoka vlada, ta mož je baje v dotiki s „Sočinim“ uredništvom, odsekaj mu glavo!“ V odgovor pa je goriška „Soča“ v svoji zadnji številki pograbila po dolgonožnem političnem sikofantu ter si ga potisnila v svoje stope, kjer se mu je potem stolkla in razdrobila koščica pri koščici, tako da je sedaj naš Francek Velikanski za vse večne čase ubit in mrtev! Kakor Marzija nekdanj, moral je občutiti divje muke, ko se mu je meso košček za koščekom trgalo z elastičnega telesa! No od sedaj si pač ne bode upal javno ovajati slovenskih poštenjakov, katerim, kar se tiče zasluga za narod in narodnost slovensko, niti do pasa, kaj pravimo do pasa, niti do kolena ne sega; „Soči“ pa moramo res biti hvaležni za moško obsodbo, s katero je uničila človeka, ki je v našem narodnem življenju sila tožna prikazen! Upajmo torej, da je bil Francek Velikanski prvi in zadnji svojega plemena!

Ostali slovanski svet.

„Slobodi.“ Iz članka „K odnošajem na Hrvaškem“, priobčenega v prvi letošnji številki našega lista, sklepa „Sloboda“, da pisatelj njegov in ž njim vred tudi uredništvo „Slovanovo“ obojajo slavljenje petdesetletnice hrvaškega književnega preporoda zato, ker se je začel z ilirsko idejo. Naj bode tedaj „Slobodi“ povedano, da se v tem jako moti in da nam podtika nekaj, česar nismo v našem listu nikdar izrekli. Nam se ravno za razvoj hrvaške ideje in hrvaške književnosti zdi naudušenje ilirske dobe neizmerne važnosti in če neče „Sloboda“ tega priznavati, daje se to razlagati le s čudno strankarsko zaslepljenostjo, kakeršno smo pri glasilu „stranke prava“ že večkrat imeli priliko opazovati.

Hrvaštvo in Madžaronstvo. Iz Zagreba nam piše prijatelj našega lista: Pod pokroviteljstvom barona Luje Vraniczanyja — znanega čitateljem cenjenega Vašega lista od slavnosti otvorjenja Strossmayerjeve galerije slik — priredilo je zagrebško meščanstvo dne 8. t. m. v streliški dvorani ples, ki je bil sjajen. Vse, kar je v prvostolnici hrvaški znamenitejšega in res rodoljubnega, zbralo se je na njem, tako da je prostorna dvorana bila prenapolnjena. Kotiljon je plesalo 220 parov. Zabava je bila prav iskrena: občevanje vseskozi hrvaško. Bana Hedervaryja dotični odbor, kateremu na čelu je bil narodni zastopnik dr. Arnold, na ples ni pozval. — Dan kasneje, dne 9. t. m., pa se je v isti dvorani zbrala družba, o kateri se je po mestu govorilo, da „zastupa imena svojih pradjedov, džepove židovske i — madžaronstvo svoje.“ Pokrovitelj plesu je bil ban Hedervary. Obiskali so ga sami komandovani in odvisni ljudje, med katerimi je bilo celih osem rodbin meščanskih. Občevanje je bilo vseskozi nemško; le hrvaški ban je v ilustracijo nagodbe in neodvisnosti trojedne kraljevine občeval z onimi, ki so ga umeli, v madžarskem jeziku. — Tak je predpust zagrebški; prišel bode pa — o tem je tu jedno mnenje — skoro post, ki bode za „prosvetni“ narod čikošev in betjarjev neizrekljivo pust.

Starinar, arheološki list, izhajajoč v Belem Gradu, prinaša v 3. številki jako zanimivo vest, da je blizu Budimlja v Stari Srbiji bila najdena stara umetnina iz trinajstega stoletja, namreč zapon humskega (holmskega) kneza Petra (1222.), ki ga je bržkone naredil kateri zlatar v Spletu.

Na Dunaji živeči Srbi namerjajo letos ustanoviti narodno šolo s srbskim učnim jezikom. Šola ima biti zvezana z srbsko pravoslavno cerkvijo, za katero se je dosle nabralo že 85.000 goldmarjev. — Bodo pa zopet rojili nekateri nemški kričači, kateri se še vedno niso pomirili o tem, da ima Dunaj češko šolo s pravico javnosti.

V letošnjem proračunu se je bolj skrbelo za prospeli bosenskega šolstva. Vendar še šolstvo ne more krepko napredovati, ker ni v Bosni in Hercegovini skupnih občin in ker so hiše jako raztresene, kar redno obiskavanje šol jako ovira.

Vseh skupaj je v Bosni in Hercegovini 140 osnovnih šol. Od teh se je lani 15 novih odprlo, 64 jih je obče narodnih, 76 verskih, v katere je hodilo 8745 učencev, namreč 4442 v občne, a 3303 v verske šole. Lani je število učencev naraslo za 631: število mohamedanskih učencev se je pomnožilo lani od 443 na 723. — V teh šolah uči 151 učiteljev in 49 učiteljic. Da se šolstvo v Bosni in Hercegovini ne more razvijati uspešnejše, je tudi to uzrok, ker ni vrlih in dobrih učiteljev, ali se je nadejati, da bode sarajevsko učiteljske podajalo odsle dosti mladih učiteljskih moči.

Na gimnaziji v Sarajevu je letos odprt peti razred. Dijakov je ondu 164.

Jeden najznamenitejših srbskih pisateljev, Miličević, bode skoro izdal novo zbirko svojih povesti iz srbskega življenja in jo bode imenoval „Megjudnevnic“, a Pretnerjeva knjigarna bode ponatisnila z latinično njegove „Zimnje večeri“.

„Srbski svijet“, to je knjiga Petra M. Niketića, učitelja v Belem Gradu, katere novo izdajo misli prirediti sam pisatelj in vabi v ta namen na predplačevanje. Vrli učitelj pravi, da želi svoje rojake seznaniti z zemljo, z domovino, da spoznajo nje bogastvo in lepoto. To je torej opis srbskih dežel, važnejših mest, kakor: Belega Grada, Prizrena itd. in imenitnejših mož, kateri so si pridobili zaslug za to domovino. Lepa je ta naloga delavnega učitelja M. Niketića, da širi in nosi tako znanje v srbske kočje, da jih seznanji z osebami, starimi odličnjaki, kakšni so bili in koliko so storili dobrih in plemenitih del, v katera naj se ugleda mladi rod in jih posnema. — Knjigi, deset tiskanih pol obsežni, in s pri-

dejano karto srbskih zemelj, je cena 60 krajcarjev. Predplača se pošila pisatelju v Belem Gradu.

Vrli duhovnik, ki je prehodil Bosno in Hercegovino, pridno si zapisaval vse, kar je slišal v narodu, hodil po Bosni in Hercegovini sicer truden in zdelan, ali vesel in zadovoljen, kakor da bi v svojih zapiskih nosil stare najdene zaklade, ter kot bučela pridno nabiral narodne pesmi; ta vrli mož, ki je poklicu svojemu in slovstvenemu delovanju posvetil svoje najboljše moči, je St. N. Davidović. Nabral je namreč čez 200 ženskih pesmi in jih izdal pod naslovom: Srpske narodne pjesme iz Bosne (Ženske), katerim je cena s poštnino vred 55 krajcarjev. Prodajejo braća Popovića v Pančevu.

Bratska uzajemnost med Hrvati in Bolgarji se je zopet lepo pokazala, zlasti Bolgarji so spet dokazali, da se svojih sorodnih bratov Hrvatov radi spominajo.

„Bolgarsko književno društvo“ v Sredci je namreč vladiko J. J. Strossmayerja glede na njegove zasluge za slovansko knjigo, jednoglasno izvolilo za častnega svojega uda; a malo potem je z isto častjo počastilo predsednika jugoslovanske akademije znanosti in umetnosti, dr. Frana Račkega in ravnatelja narodnega muzeja Ljubica. Vladika Strossmayer se je koj zahvalil napominanega društva predsedniku V. D. Stojanovu. V tem zahvalnem pismu je razven drugega omenil preuzvišeni vladika tudi to, da ga posebno veseli, da bratje Bolgarji kažejo svoja sočustva Hrvatom; da so krenili na pravi pot in da hrepené po združenju z brati svojimi, kolikor jim seveda narodna individualnost dopušča; posebno pa, da si prizadevajo pospeševati to združenje po najuspešnejšem potu: po knjigi umnici, ker kar koli bi moglo ovirati to združenje in ta sočustva, prej ali slej mora to nehati; Hrvati da so vselej bili prijatelji bolgarskim bratom svojim in da želé tudi danes, da se svobodni in združeni Bolgarski povrnejo zlati dnevi velikega Simeona. Poleg tega je želel vse dobro Bolgarjem, posebno pa je stoletnim mučnikom balkanskih klanec podelil svoj blagoslov.

Nekateri hrvaški listi beležijo to s posebno zadovoljnostjo in pristavljajo, da jim je v njihovih težkih barbah velika tolažba, da je še „pravih in iskrenih bratov“, kateri njih muke in težave spremljajo z iskrenimi sočustvi, a ti bratje so jim častiti in neumorni Slovenci in Bolgarji.

Češki pesnik Jaroslav Vrehlický je dovršil novo tragedijo „Julijan Apostata“.

Echa z poludniowej Afriky (Odzivi iz poludnevne Afrike) je naslov knjigi, katero je te dni izdal v Levovem vseučilišni profesor Antoni Rehman. V ti knjigi je zbral pisatelj vse, kar je bil dosle pisal o svojem afriškem potovanju po raznih perijodskih spisih poljskih in nemških in uredil glede vsebine in jezika tako, da bode v pouk in plemenito zabavo tudi menj izobraženemu občinstvu. Ker poljsko slovstvo sploh nima mnogo zemljepisnih in narodopisnih del, more biti pisatelju jako hvaležno, da je je obogatil s to obširno in velezanimivo knjigo.

Stanje Poljakov na Poznanjskem je podobno stanju raje v turških deželah; le s tem razločkom, da Turki segajo krščanom le po veri in jim puščajo narodnost, Nemci pa segajo Poljakom po narodnosti in jih tudi žalijo in ovirajo v verskem njihovem prepričanju. Splošno je znano, kako je Bismarck preganjal in kako še vedno preganja roljubno poljsko duhovščino; znano je, da je Poljakom kot katolikom zaprta pot do višjih državnih dostojanstev, katera se izročajo le protestantom; — o tem, kako se v narodnostnem oziru godi 2,600.000 duš broječemu poljskemu prebivalstvu v bahati državi združenega Nemštva, pa nam podaje pojasnjenja razprava, ki se je vršila v nemškem državnem zboru dne 17. decembra minolega leta. Dasi so namreč kralji pruski mno-

gokrat slavnostno obetali, in dasi je tudi po sklepu dunajskega kongresa mednarodna obveza, da se ima v vseh leta 1772. zaveznim trem državam pripadlih deželah poljskih varovati narodnost in jezik; — ne zmeni se vendar nemška državna uprava za vse to, temveč proizvaja zistematski ponemčevanje med Poljaki na Poznanjskem. Poljski jezik nima niti toliko pravice, da bi se smelo v njem s sodnikom občevati naravnost, temveč godi se vedno le s tolmači. Poljak Jazdzewski je tedaj z ozirom na vse to predlagal, da bi se na Poznanjskem priznala pred sodišči enakopravnost poljskega jezika z nemškim. Podpirali so ga vsi narodnostni poslanci in celo katoliško središče, a predlog je vendar padel, ker se je vzdignil proti njemu ves nemški šovinizem in tudi pri nas dobro znani — furor teutonicus. Zopet nov dokaz nemške pravičnosti!

„Ognisko polskie“ (poljsko ognjišče) imenuje se društvo, katero je nastalo v Pragi po združenju poljskega društva „Ognisko“ in češkopoljskega „Kolo polskie“. Poslednjega člani so bili dosle le Čehi, ki so se zanimali za razvoj poljskega naroda in izučenje poljskega jezika; prvoimenovanega pa le Poljaki. Združenje obeh društev je dokaz, kako se češki in poljski narod čedalje bolje približujeta.

Henryk Sienkiewicz v Moskvi. Meseca novembra in desembra l. l. sta bili v carskem starožetnem muzeji v Moskvi razstavljeni dve znameniti sliki slavnega Poljaka H. Siemiradzkega, namreč „Pogreb bolgarskega kneza“, sestavljen po poročilu arabskega zgodovinarja Jona Fozlana in „Pogrebni obredi bolgarski“ po opisu bizantskega zgodovinarja Leva Dija-kona. Obe ti dve v velikih razmerah izvedeni sliki sta tako splošno zanimali moskovsko občinstvo, da se je obiskovalcev razstave vedno kar trlo v muzejnem poslopji. Po poročilih ruskih listov bode to dvoje mojsterskih del izdatno pomnožilo slavo po vsem svetu s svojo sliko „Goreče baklje Neronove“ že tako slavno znanega poljskega umetnika.

Žizka in taborci od Jana Matejka. Slavni poljski slikar Jan Matejko je začel novo zgodovinsko sliko, katera bode predstavljala boj, v katerem je slepi vojvoda češki, slavni Jan Žizka, dajal Prokopu ukaze, naj Čehi mečejo kamenje v prodirajoče proti njim Nemce. Naris za to sliko je naredil Matejko že letos po leti, ko so Čehi obiskali Krakovo.

Nesrečna zaslepljenost. Človek bi mislil, da je večstoletna izkušnja morala Slovane izmodriti, kam privede prevelika naklonjenost do tujih običajev in tujega jezika in da se bodo sedaj, ko se med njimi širi prosveta in vzbuja ponos, zato s tem večjo doslednostjo oklepali vsega domačega slovanskega ter odrekli tujega. A žal! da temu ni tako. Vzglede imamo vsak dan pri nas Govorili smo že tolikokrat o njih, da jih ne bodemo danes zopet navajali. — Omenjamo pa te stvari zato, ker se iz Galicije javlja nov žalosten dokaz zaslepljenosti slovanske. Po ruskih narodnih šolah je uvedeno namreč tudi učenje poljskega jezika. Deželni poslanec Sječinskij pa je o svojih volilnih shodih, katere je skliceval na večjih krajih svojega volilnega okraja, pozival volilce, naj prošijo za odpravo tega pouka in namesto njega za uvedenje nemščine. — Poslanec Sječinskij bi moral pač vedeti, da narodne šole sploh niso za to, ta bi se v njih poučevali tuji jeziki, temveč, da imajo čisto drug, mnogo važnejši namen. Če pa se ima sploh poučevati kak drug jezik, razven učnega, tedaj bi mu morala zdrava pamet in slovanski čut veleli, da gre polščini vsekakor prednost pred nemščino, katera je slovanskemu narodnemu razvoju že toliko škodovala.

Wisla: — Ofiarom powodzi (Wisla: — žrtvam povodnji). Kakor ruski pisatelji kijeovski, priredili so tudi poljski pisatelji in umetniki, katerim so se pridružili še nekateri znameniti in slavni Francozi, posebno izdanje s

slikami, pesmimi in avtografi na korist žrtvam velike lanske povodnji. Dobrodejnega tega podjetja, katero je v sijajni upravi izšlo v tiskarni „Czasa“ v Krakovem, udeležili so se slikarji: Matejko, Siemiradzki, Pocięcha, Horowitz, Pochwalski, Styka, ter pisatelji: Bartels, Zaleski, Kraszewski in mnogo drugih. Od francoskih pisateljev je omeniti posebno doneskov Emila Zole, Sully-Prudhomme, Coppejea, Paillerona, Feuilleta, Cherbulieza in Aleksandra Dumasa. Posebno bogato je to izdanje raznih avtografov, med katarimi je najznamenitejši daljši spis velikega pesnika Adama Mickiewicza.

Strah pred Rusijo. Madžar Vámbery, ki je svoje dni potoval po srednji Aziji, išoč brezuspešno Madžarjem sorodnih plemen, ima navado, da vselej, kedar stori Rusija kako važno delo v Aziji, zažene v tem ali onem angleškem časopisu koribantski krik proti severnemu velikanu in da roti in prosi Angleže, naj bi vendar že zastavili ruski napredek v Aziji ter tako obvarovali svoje indijske posesti ruske pohlepnosti. Tako pismo je priobčil zopet v listu „Times“. — V tem pismu pripoveduje, kako propada hivski kanat, odkar je pod suzerenstvom Rusije; kako se mora posebno narodu pobrati poslednja para, da se plača Rusiji za vojno nagrado določena vsota letnih 200.000 rubljev. O kanu pravi Vámbery, da je zarad tega že popolnoma pravi berač in da je jako nenaklonjen ruskemu gospostvu; in ker po mnenji Vámberjevem utegne napočiti ustaja zarad vedno večjih davkov, katere razpisuje kan, da pomnoži dohodke svoje, priporoča Angležem, naj se s to priliko okoristijo ter podpirajo narod in kana v boji proti Rusiji. — Toliko madžarski rusofob. Kolikor je nam znano, vara se mož jako, ako misli, da je kan Rusiji neprijazen; nasprotno se pripravlja, da prihodnje leto obišče Moskvo in Petrograd, kjer se že misli na njegov sprejem. Sicer pa so vsi ti kasandrini klici Vámberjevi smešni, kajti vsakdo, ki se količkaj peča z javnimi zadevami, ve dobro, da mu jih narekuje le madžarski strah pred Slovanstvom. In ni čuda! Koliko se je mož trudil, da bi bil našel med polu divjimi narodi azijskimi kakega sorodstva z Madžarji ali vsaj kako zanimanje za nje — a zastonj! Nasprotno pa je videl povsod, kako ruska moč rase na vshodu in kako se ž njo širi civilizacija; videl je, kako se urejene razmere udolmačujejo povsod, kamor stopi ruski kozak; kako se razvija mednarodna trgovina povsod, kamor prihajajo karavane ruskih trgovcev, nasprotno pa pojema trgovstvo z robi; videl je, kako priljubljeni so povsod v Aziji pionijski slovanске prosvete. Naravno je tedaj, da je tem živejše občutil onemoglost svojega plemena ter njegovo osamljenost v veliki rodbini narodov. Od tod njegov strah in trepet, kateri bi rad ucepil tudi Angležem. — Ker ravno te dni prihaja iz Petrograda znamenita vest, da je Rusija zvezala s 500 vrst dolgo brzojavno črto Merv z Ashabadom ter tako storila zopet imeniten korak na svojem potu proti izvirkom zlatonosnega Gangesa in posvečenega Inda, lahko si mislimo, kako bode ta vest uplivala na občutnega in nervoznega Madžarja Vámberija.

Slavjanskoje blagotvoriteljnoje občestvo v Petrogradu je imelo 28. m. m. v zbornični dvorani mestni svoj občni zbor, ki je bil nenavadno slovesen. Udeležili so se ga namreč malone vsi cerkveni knezi ruski; mnogo generalov in višjih vojaških dostojanstvenikov; ves petrograški učeni svet in mnogo krasnih dam v sjajnih oblekah. Na predsedniškem mestu je sedel „blagotvoriteljnega občestva“ častni predsednik Leontij, veliki vladika varšavskoholmski; zborovanje pa je vodil pravi predsednik, sloveči general Durново.

Predno se je začelo zborovanje, zvršil se je Bortujanskega vokalni koncert „Pojte Bogu našemu, pojte!“ Potem je bral profesor Orest F. Miller, obo-

lelega profesorja Bestuževa Rjulina razpravo o tisočletnici slovanskih apostolov sv. Cirila in Metoda. Znani učenjak slovanski je izrekel v začetku obžalovanje o tem, da so Slovani tako razdvojeni med seboj po veri in pismu, ko so nekedaj bili še jedini. Govoreč pa o tem, da so sedanje razmere politične in narodnostne take, da si ni mogoče misliti tako hitro zopetnega verskega in slovstvenega združenja, izreka konečno svojo radost, da se o vseh teh razlikah vendar iz ust vsakega Slovana čujeta s ponosom, sveto pobožnostjo in narodnim naudušenjem imeni svetih blagovestnikov Cirila in Metoda.

Po tem z veliko pohvalo in glasnim odobravanjem sprejetem berilu je zapel zbor češko husitsko himno.

Na to je bral društven tajnik V. J. Aristov dopis iz Srbije izgnanega mitropolita Mihajla, kateri mej drugim pravi: „Naj Jezus Kristus obvaruje nesrečno Srbijo vsega zlega, po katerem jo vodijo v pogubo sebičniki in brezbožniki.“

Prof. V. J. Lamanskij je razkladal konečno v celo uro trajajočem govoru namene društva ter govoril o sredstvih v dosego teh namenov. Glavni namen društva je sedaj po mnenji Lamanskega, da zboljša in kolikor najbolj mogoče razširi med ruskim narodom svoje objave in spise, katere izdaje; poleg tega pa širi ruske knjige tudi izven Rusije, kjer bi jih bilo potreba, da se razširi znanje ruskega jezika. Daljši namen društva pa je tudi, da se ustanovi pri cerkvi, ki se zida v Šipkinem klanci na Bolgarskem, rusko semenišče, katero bi po njegovem mnenji bilo velike važnosti za Bolgarje.

Ruski jezik med avstrijskimi častniki. Zagrebško „Vojaško znanstveno društvo“ je naprosilo našega rojaka gospoda profesorja dr. Frana Celestina, da bi predaval častnikom ruski jezik; ob enem pa tudi, da bi priredil obširnejše predavanje o ruskih razmerah. Gospod profesor je tej prošnji ustregel ter je osnoval častnikom poseben kurz za učenje ruskega jezika; ob enem pa napovedal, da bode dne 9. in 16. t. m. predaval v društvu: „O razvitji zapadne in slovanofilske stranke in medsebojnih njihovih razmerah.“ — Nas posebno veseli, da so tudi vojaški krogi začeli priznavati, kako važno je znanje ruskega jezika; veseli pa tudi zato, ker se bode z znanjem ruskega jezika širila med svetom tudi pristna slovanska prosveta.

Znani slavist profesor Louis Leger uči slovanske jezike v tako imenovani šoli: „Ecole normale des langues orientales vivantes“ v Parizu. Na teden ima štiri predavanja. Dve uri razlaga ruski in staroslovenski jezik, in to je prvi tečaj njegovega pouka; v drugem tečaju je jedna ura posvečena branju tekstov in rokopisov, a jedna učenju srbskega jezika, pozneje tolmačenju srbskih narodnih pesmi, zlasti onih o „Marku Kraljeviču. Poleg tega se pogovarja in vadi gospod Vladimirov po trikrat na teden s svojimi učenci v ruskem jeziku. V preteklem šolskem letu je imel profesor Leger četrdeset slušateljev, iz teh pa največ takih mož, kateri so že dovršili jezikoslovne nauke in ki se zanimajo za slovanske jezike, in drugih, kateri se zarad potrebe žele učiti tem jezikom. Ondu je tudi ženskih učencev, katere se posebno zarad ruskega leposlovja posvečujejo tem naukom: iz teh je posebno gospa de Flavigny, katera je že neki spis Melnikova Pečerskega preložila na francoski jezik. Razven teh učencev in učenk je učil profesor Leger ruski jezik še dvajset učenih francoskih častnikov, kateri se zato uče ruski, da bi mogli prebirati ruska dela vojnnoznanstvene vsebine. Srbski pa se uče z večine tisti Francozi, kateri bi radi dobili službe pri srbskih železnicah. — Tako vidimo, kako živo se zanimajo Francozi za slovanske jezike; s koliko in še večjo ljubeznijo pa smo mi dolžni v svojo korist, učiti se ostalim slovanskim jezikom!

Razne novice.

Danes niso učene žene več nenavadna prikazen. Žal, da jim njih učenost ali sploh večja odgoja ne prinaša željenega sadu. Učenost bi jih morala navajati do uzornega, plemenitega in koristnega življenja. Ali kakor poroča knez Meščerski v „Grazdaninu“, ne moremo trditi o ruskih učenih ženah, da bi jih večja odgoja usposabljalna za namene, katerim se posvečujejo. Tako trdi ta knez, da bi morala tudi ruska vlada znati, da so vsi višji ženski zavodi podali od osnovanja pa do danes te žalostne uspehe: 25 odstotkov od teh učenih žen je anarhistinj, 30 odstotkov potepenk, 25 odstotkov takih, ki so dobile razne bolezni, in samo 20 odstotkov je takih žen, katere si kot „učene žene“ iščejo služka v društvu.

H. Schreiner piše o starosti dreves te le zanimivosti. Lipa in hrast dosežata 1000–1500 let (debelejša lipa pri Murtnu je blizu 900 let stara). K najstarejšim drevesom v Evropi spada tisa (*Taxus baccata*). Na pokopališču v Braburnu (v Kentu) stoji tisa, katere starost se ceni na 3000 let; tudi na Moravskem blizu brezna „Mačeha“ je izmed več stotin tis jedna 2000 let stara. — K najstarejšim drevesom se prišteva zmajevca (*Dracaena draco*) v Orotavi na otoku Tenerifi; njegova starost se ne da določiti; leta 1402 je bil takega obsega, kakor danes, toda danes je že popolnoma oslabljen. Baobab (*Adansonia digitata*) živi po Adansonovem računu 5000 do 6000 let in bi torej utegnilo biti najstarejše drevo. — O velikosti dreves naj pristavimo še te jako zanimive vrstice. Leta 1850. so našli v Kaliforniji ne prevelik log orjaških dreves, katerim so dali ime mamutovih dreves (*Wellingtonia gigantea*). Mamutovo drevo tekmuje v velikosti s cerkvijo s Petra in je le nekaj nižje od egiptovskih piramid. Povprek so drevesa 92 m. visoka. Američanska špekulacija se je polotila tega prirodnega čudeža in je privabila silno veliko radovednih popotnikov. Danes ima vsak teh orjakov svoje ime: „oče gozda“, kateri zdaj leži z izrivanimi koreninami na tleh, meri n. pr. od spodaj 35 m v obsegu. V steblo seza 60 m. dolgo izpaljeno duplo, skozi katero more jezdec na konji jezdit. Tudi naša domača drvesa so debela; najdebelejši hrast v Evropi je po H. Amboldtju pri Saintesu, kateri ima v premeru pri tleh blizu 7-8 m. Pri Murtnu po znani bitvi (1476) zasajena lipa obsega sedaj 14 m., blizu nje stoječa starejša lipa pa 36 m. Na gori Etni je znano kostanjevo drevo „castagno de cento cavalli“, katero ima v obsegu čez 56 m. in v stebelu duplo, skoz katero se lahko dva voza drug poleg drugega vozita.

Kako neusmiljeno se trguje z dekleti, ne na Turškem, ampak v našem cesarstvu, o tem smo že poročali. Na žalost človeštva se nam množe ta poročila vsak dan. Neki Samuel Kohn, ki se je naselil v Ameriki (Buenos Ayres), hodil je vsako drugo leto v Galicijo po dekleta ter jih odvajal v Ameriko. Tako je nedavno pregovoril osem deklet, da so z njim, zapustivše Galicijo,

krenile čez Francosko v Ameriko. Ali tu v Marseilli ga dohiti avstroogrski generalni konzul, kateri je dal zapreti brezvestnika in kateri bode zato skrbel, da se dekleta, katera so šla v svojo pogubo, zopet vrnejo v domovino k svojim materam. Kohn pravi, da je iz Rumunije doma in da si je pridobil meščanstvo v mestu Buenos Ayresu.

V Clevelandu (Ohio) zapazi stražar dvoje po ulicah tavajočih otrok, deklico in dečka. Stražar ja vpraša, kaj sta in od kod, ali koj zapazi, da ne znata angleški, ampak samo nemški. Deklica je dejala, da ji je ime Suzana Schulz, a bratu Miha; nji da je jedenajst let, bratu pa devet. Prišla sta z Ogrskega; od Hamburga do Clevelanda sta potovala sama. Tu jima živijo oče — udovec. Poznala nista nikogar; dobri ljudje so jima vedno dobro svetovali. Do Hamburga ja je spremila teta, ali ker je ona zbolela, napotila sta se dalje sama z denarjem, ki so jima ga poslali oče. Tega sta hitro našla po naslovu, ki ga je deklica hranila pri sebi. Ginljivo je bilo gledati očeta in otroka, kako so vsi jokali od veselja; objemanju ni bilo ne konca ne kraja.

Nov dokaz tako imenovane pasje pameti nam podaje ta le prigodbica. V torek zvečer se je oglasil v bolnišnici Charing-Cross mal pes, kateri je svojo ranjeno nogo kvišku držal in zahteval, da ga puste v ordinacijsko sobo. Ko je bil že v sobi, skoči na stol in podrži službujočemu zdravniku svojo ranjeno nogo. Ko mu jo je obvezal zdravnik, lizala je žival svojemu dobrotniku roke in je z „lajanjen“ glasno izražalo svojo zadovoljnost. Ali to izražanje zadovoljnosti je bilo tako glasno, da so ga morali spoditi. Drugi dan je čakal pasji bolnik zopet pred vrati bolnišnice in je od tega časa redni „Out Patient“. To prigodbico nam potrjujeja tajnik bolnišnice Mr. Arthur Reade in zdravnik dr. Belkany.

Policiji v Camberwellu je naznanil William Barnard, da mu je nekdo ponujal 10 funtov šterlingov, da ubije neko dete. On je to obečal, ali tudi vso zadevo, kakor smo omenili, naznanil policiji. Nekega večera je imel dobiti denar in dete. In res prideta na določeno mesto dva gospoda z detetom do železnične postaje v Camberwellu, tu izstopita na postaji, kjer ja je navidezno pričakovala neka ženska, kateri sta izročila dete. Vsi trije so zdaj šli tri ure daleč in prišli na mesto, kjer jih je pričakoval Barnard. Tista ženska mu je odštela denar, dala mu otroka, ali v tem trenutku se je pokazala policija, ki je za vse to vedela in jih skrivno spremljala, in je vse tri zaprla. Oba gospoda in ženska so iz Camberwella. Moža se nista hotela izjaviti, samo tista ženska se je izrekla, da niso namerjali ubiti otroka. Otroku je še le štirinajst dni in je dekle.

Grozen mraz imajo prebivalci severne in vzhodne Rusije. V Arhangelu je minole dni živo srebro v termometrih zmrazilo in termometri z alkoholom napolnjeni so kazali S. t. m. — 43° R. pod ničlo.

Listnica upravnistva:

Slavno „narodno kmetijsko društvo“ v Dutovljah: Vaša naročnina je plačana do 30. junija t. l.
Gosp. F. R. pri Sv. M.: Za lansko leto ste nam dolžni še 1 gld. naročnine.

Veleč. gosp.: J. H. v C.: Poslanih 70 kr. smo izročili „Narodni Tiskarni“.

Listnica uredništva:

Veleč. gosp. F. P. na G.: Kasneje kedaj.

„Slovan“ izhaja 1. in 15. dan vsakega meseca. Cena mu je za unanje naročnike za vsé leto 4 gld. 60 kr., za polu leta 2 gld. 30 kr. in za četrt leta 1 gld. 15 kr.; za ljubljanske: za vse leto 4 gld., za polu leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld.; za dijake pa: 3 gld. 60 kr. — Posamične številke se prodajajo po 20 kr. — Naročnina, reklamacije in inserati naj se pošiljajo upravnistvu, dopisi pa uredništvo na Kongresnem trgu šte. 7. Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo in rokopisi ne vračajo. — Za inserate se plačuje za navadno dvo-stopno vrsto, če se tiska jedenkrat 8 kr., če se tiska dvakrat 7 kr., če se tiska trikrat 6 kr., če se pa tiska večkrat, po dogovoru.